

190
1974

ՀԱՄԵՆԱ Ծ 1974

საკავშირო აღკკ XVII ყრილობის ბანანული საბჭოთა კავშირის ნორჩი პიონერებისადმი

პიონერებო!
პიონერული
ორგანიზაციის
დროშაზე
ლენინის
სახელი,
ორი ლენინის
ორღენია.
გულაგ იყავით
რევოლუციის
დიდი ბელადის
სახელისა და
სამშობლოს ჯილდოს
ღირსნი. ეგზალთ
გახლათ დიდი
ლენინის
საქმისათვის,
კომუნიზმისათვის
გჭიკსა გეზრქოლუბი.

ნორჩი პიონერებო!

50 წელია საკავშირო პიონერული ორგანიზაცია ვლადიმერ ილიას ძე ლენინის სახელს ატარებს, უწმიდესად ასრულებს მის ანდერძს, ღირსეულად უჭირავს პიონერული წითელი დროშა. დღეს ეს დროშა თქვენს ხელშია. თქვენ, 70-იანი წლების პიონერები, აგრძელებთ საბჭოთა პიონერების სახელოვან ტრადიციებს. საკავშირო აღკკ XVII ყრილობის დელეგატები გაძლევენ თქვენ კომკავშირულ განაწესს.

ნორჩი პიონერებო!

იყავით დიდი ლენინის ანდერძისადმი, კოგუ. ნისტური პარტიის საქმისადმი ერთგულნი.

ლენინის ცხოვრება, მშრომელი ხალხის ბედნიერებასათვის მისი ბრძოლა მოზარდი თაობისათვის ყველაზე ნათელი, ყველაზე შთამაგონებელი მაგალითია. თითოეული თქვენგანი მოვალეა კარგად იცოდეს ვლადიმერ ილიას ძე ლენინის ცხოვრება და მოღვაწეობა, მისი ანდერძი, კომუნისტებისა და კომკავშირელებისაგან განუწყვეტლივ სწავლობდეს სამშობლოსა და პარტიის წინაშე თავისი ვალის ღირსეულად მსესას.

სკკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანი ლ. ი. ბრენევი მოგმართავდათ რა თქვენ, ამბობდა: „იყო პიონერი — ლენინელი — ეს ნიშნავს ყველაფერში და ყველგან აღზარდო შენში ლენინური თვისებები: შრომისმოყვარეობა, სამართლიანობა, კეთილშობილება, სწავლაში შეუპოვრობა, ცოდნის ცხოვრებაში გამოყენების უნარი, თავისი სამშობლოსადმი სიყვარული, დიდი ლენინის პარტიისადმი უსაზღვრო ერთგულება“.

ამ მამობრივი დარიგების შესრულება ნორჩი ლენინლის, ყველა პიონერული რგოლის, რაზმისა და რაზმეულის მთავარი ამოცანაა.

ნორჩი პიონერებო!

ყოველთვის გახსოვდეთ: „ღღას თქვენ გაშვები ხართ, ხვალ — საბჭოთა ხალხი“.

შეისწავლეთ და წმინდად შეინახეთ ჩვენი ხალხის რევოლუციური, საბრძოლო და შრომითი ტრადიციები. გიყვარდეთ ჩვენი მრავალეროვანი სამშობლო, იზარდეთ ნამდვილ პატრიოტებად და ინტერნაციონალისტებად.

კარგად ისწავლეთ, შეუპოვრად ამდიდეთ თქვენი გონება ცოდნით, იყავით ცნობისმოყვარენი და მუყაითენი, დისციპლინირებულნი და სამაგალითონი.

ემზადეთ შემოქმედებითი შრომისათვის, დაეუფლოთ შრომით ჩვევებს, თქვენი წვლილი შეიტანეთ უფროსი თაობის საქმეში, მათგან ისწავლეთ შესრულება ჩვენი

12.414

პირითადი კანონისა: „ჩემი კი არა, — ჩემი, ჩემთვის კი არა, — მთელი საზოგადოებისათვის“.

ფიციკურად გამოაწრთეთ თქვენი თავი, გახდით მშთ ნიშნოსნები, იზარდეთ სამშობლოს საიმედო დამცველებად.

ნორჩო კიონარბაგო
ემზადდეთ ასტლგაზარდობის ლენინური კომუნისტური პარტიის რიგებში შემოსვლადად.

ჩვენს ქვეყანაში წითელი ყელსახვევი კომუნისტების, კომკავშირელებისა და პიონერების ერთიანობის რევოლუციური სიმბოლოა. გახდეთ კომკავშირელი — ეს დიდი ღირსებაა. ისწრაფეთ საზეიმო ფიცის ერთგულებით, სწავლაში წარმატებით, სასარგებლო საზოგადოებრივი საქმეებით დაიმსახუროთ უფლება ჩადგეთ ლენინური კომკავშირის რიგებში.

ნორჩო კიონარბაგო
პიონერული ორგანიზაციის დროშაზე ლენინის სახელი, ორი ლენინის ორდენია. მუდამ იყავით რევოლუციის დიდი ბელადის სახელისა და სამშობლოს ჭილდოს ღირსნი. ემზადდეთ გახდეთ დიდი ლენინის საქმისათვის, კომუნისმისათვის მტკიცე მეტროლები.

ნორჩო კიონარბაგო
საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის საქმისათვის საბრძოლველად იყავით მზად!

კომკავშირის XVII ყრილობა.
კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის კვირველი გელოვანი ე. მ. ტიანთელნიკოვი გახმონს ალკა ცენტრალური კომიტეტის საანბაროვ მოხსენებით.

კომკავშირის

6
ივნისი
1977

საბჭოთა კავშირის ცენტრალური კომიტეტი
საბჭოთა კავშირის ცენტრალური კომიტეტი
საბჭოთა კავშირის ცენტრალური კომიტეტი

ბაზოლის 1976 წლის

საქ. კ. მ. მ.
საბჭოთა კავშირის

1
კ. მ. მ. მ. მ. მ.
საბჭოთა კავშირის
ბიულეტენი

ტყეკაჭი

ქარლო კობახიძე

მხატვარი: ზ. შორანიძე.

მოთხრობა

იქიდან დაღმართი იყო და ადვილად ჩამოვთავეთ პანძილი.

ბიჭებმა გადაიხედეს კლდეზე და შერკითნენ.

— ვაიმე! — აძვამდა დათო.

— რა ვაიმე — გადართა რეზო — რა დროს ვაიმე გახედეთ!

— საიდან ჩავიდეთ? — მომჩერებია დათო.

— ან აქედან იქნება ჩასასვლელი, ან...
 ით შენ ვაგარდი, დათო, ერთ-ერთი უბრე ჩველად ვაქ
 მალა დარჩი, გიო, იქნებ ვინმე დღობოდ...
 — თან მანქანა გამოჩნდეს!... ერთხილად, ბიჭო, ფრთხილად
 — თან გარბის რეზო. — ერთ-ერთი ჩავაწყობთ!
 ხან დათოსკენ ვიხედები, ხან — რეზოსკენ, ეგრე მან
 ნამდე ტრიალებდი, ვიდრე ტყეს არ შეერიოხენ ირ
 ვენი.

დაგრებიანი — კანკალი ამივარდა, აღარ ვიცი, რ
 ვენა. ველარ გამორკვევია, მეჩვენება თუ მართლა მესმ
 მანქანის გუგუნი.

კლდეზე სმირ-სმირად ვიხედები — ბიჭები გერ
 გამოჩენილან. ამასობაში გავაჩვიე — კი არ მომჩვენ
 ბია, მართლაც მოლის მანქანა: ხვევი გადმოსჭრა და
 სერ-სერ წამოვიდა.

ამის შემდეგ რას ვაკეთებდი და რაზე ვფიქრობდი,
 ველარ გადისხეზებია. ერთი კი მასხოს: შემში დატერ
 თული მანქანა ხედ მომადგა და გაჩერდა. მანქანის კ
 ბინიდან ორი გადმოვიდნენ: ელგუჯა. შიუკაშვილი —
 შოფერი, და ჩემს კლასში რომ არის, ნოდარ ქაიხიშვი
 ლი — მისი პაპა მახარე. მახარე პაპა მომვარდა და მარ
 რებს:—

— რა დაგემართა, შვილი? გიო არა ხარ, რეზოს ბ
 კი? აბა, მომხედე, ნოდარას პაპა ვარ, მახარე.

ელგუჯამ სილაქი გამცხო:

— გიო, რა მოხდა, ბიჭო?! — ისიც თვალში მოჩ
 ჩერებია, გამეტებით მანჭლრეცს. — რამ გვაგახევა, ბ
 კო, აღარ იტყვი?

ძლივს ამოვიდგი ენა, კლდისკენ გავიშვირე ხელი:

— დაბლა ტყისმცველი გლია.

ორივენი ისე მიაწყუნდნენ კლდეს, ცველებოდნენ მე
 კონა.

— ვაი ჩვენს დღეს! — თავში შემოიკრა ხელი მახ
 რე პაპამ, — აბრაია! როგორ გადავარდა, კაცო, ვინ გა
 დაავდო!

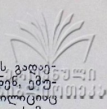
— პო, ის არის, — თქვა ელგუჯამ და მეერე ბიჭებს
 გადასძახა, — საიდან ჩახვედით!.. პა?

ეტყობა, დათო აღრე ჩავიდა — იქით უკეთესი ჩას
 სვლელი იყო, რაკი ელგუჯა და მახარე პაპა ხეცისკენ
 შებრუნდნენ. ელგუჯა მირბოდა, მახარე პაპა კი ვიშვი
 შით მიხუხუხებოდა.

თვალს რომ მიეფარნენ, მანქანის საფეხურზე ჩამო
 ქეტი და თავი ხელებში ჩაურგე, ვფიქრობ და ვფიქრობ:
 „თურმე რა უცებ შეიძლება დაიღუპოს ადამიანი —
 მოულოდნელად, დაუდევრობით, დაუფიქრებლობით...
 სულ ახლახან ავერ იდგა და მანქანის გამორჩენას ელო
 და... ვინ იცის, სახვლოდ რა საქმის შეკიდებას აპირებ
 და... ღიოს გამოვიდა შინიდან, ოჯახს აშხავა დაუტო
 ამა და ამ დროს დაბრუნდებოდა, მაგრამ ველარასოდნ
 დაბრუნდება. მისთვის სამუდამოდ ჩავიდა მზე, ჩამო
 ქარი, აიღო თოვლი, შეწყვიტა შრომა ტყემ და თავი
 სიანესაც სამუდამოდ დეკარგა... რამდენი შრომა
 იწვალა, მოსაქონებელი მოიქონია, და მამინ, როცა ნა
 ბიჭი უნდა დაიდრეგებოდა, დაიღუპა. ქვეყნის სიკეთეს
 უფრთხილდებოდა — ტყეს უფრთხილდებოდა...“

ფიქრებიდან ხმაურმა გამომიყვანა: ტყისმცველი
 გზაზე ამოვინათა უკვე ელგუჯას ბეჭებში ამოღო ხე
 კიბა, ხეკა-ხეკა მოდიოდა; მახარე პაპას ფეხებში მოე
 კიბა ხეკა. მოდიოდნენ და მოხიხნიდნენ. რეზოს
 ტყისმცველის თოფი და ზურგჩანთა მოჰქონდა. დათო
 კი ისე მოიკაცებოდა, მიცხვდი, კლდიდან ამოტახნისა...

და ვაჟა დადგომოდა. სახეზე შევხედე — ოფლად იყო დანაწილი, ქაქანებდა.
 მიცვალებული მანქანის გვერდით დასვენებს. მახარე პაპა გაჭირვებით აიშალა წელში. ელგუჯას მუხლები უთახთახებდა.

სტიკეოდ დავჩერებოდი ტყისმცველს. შიშის ბრალი იყო თუ მოულოდნელობის ელდისა, ხმის ამოდებას ვერავინ გბედავდით.

ელგუჯას ხელები სისხლით ჰქონდა მოთხვრილი. დაიხედა ხელებზე და ამოოხვრით თქვა:

— ცხოხელები, კიი კაცო იყო.

მახარე პაპამაც ამოიხრა:

— ჩამოვლის ეს დაწყვეცილი სიკვდილი და იგბთ ამოიარჩევს, სიმღერას გადავიწყებებს სოფელს. ვინმესა და უხიავ კაცს სიკვდილიც ერიდებდა... ეპ, სიურჟუსა და უხიავ კაცს სიკვდილიც ერიდებდა... მაგრამ დღით არ იცის ამ დაწყვეტილმა... მე მაინც წავეყვანე, ამ სალონის რას ვერხობა, ძლივს გაიძიარა წელში!

ელგუჯამ ცხვირსახოცი ამოიღო და ტყისმცველს სისხლი მოსწმინდა სახეზე, მერე შუბლზე ხელი დაადო:

— ისევე თბილია.

— ჰო, — დაუღასტურა პაპამ, — ახლახან მომყვდარა.

— ბნელი საქმე ჩანს, — ფეჭირიანად თქვა ელგუჯამ და სისხლიანი ცხვირსახოცი გადაადგო, — ვილაყის ხელი იტრევიდა.

— მეც იმას არა ვფიქრობ, აბრიას საიმიხო რა სჭირდა, ეჭვირა ფეხი და ამ ვერანა კლდეზე გადამხტარიყო. — თქვა პაპამ, თვალი მოაშორა მიცვალებულს და მანქანისაკენ გაიხედა.

ელგუჯამ შევიცხლად შეხედა მანქანაზე, საღუმელად დახვრილი მეცა მისაწორა-მოსაწორა და მეუბნებოდა:

— კანონში ნაბადი გლია, მომწოდდე!

დათომ დაამწაწო, გამოიღო ნაბადი და მიაწორა.

— ეგრე ღვობით რაღა ეშველება, — თქვა მახარე პაპამ, — თქვენი მალა ადით, ბალღებო, შენ კი, ელგუჯავ, დაბლა ჩამოდი.

ელგუჯამ ნაბადი გაფინა და, ჩამოსვლას რომ აპირებდა, პაპამ უთხრა:

— იგრე გაფინე, რომ ზეიდანაც წაეფაროს.

— იგრეც გაფინე.

ბიჭები ძარხზე ავხტით, მახარე პაპამ და ელგუჯამ მოგაწოდეს მიცვალებული მერე ისინიც მალა ამოვიხრეს, ნაბადზე დააწყინეს და ზევიდანაც ის ნაბადი წაშურეს. ტყისმცველს მარტო მულქვეითა უჩანდა ფეხები.

— ახლა, — გვითხრა პაპამ, — დათომ მალა დარჩება, თქვენ კი, ორივენი, ჩადით და შოფერს მიუსხედით გვერდით. ელგუჯავ, ნელა და ფრთხილად იარე, შეილა.

ნელა და ფრთხილად მოგვიდოდით...

ტყისმცველის ეზოში რომ შეუხვია მანქანამ და გაიგეს, რატომცა ვიყავნება მეც მზარას და თქვენ რაღა დამიშავებ — რა ღმერთი გამიწყურება და მოგიყვებით! შეძლებ რაც მოხდა, მარტო იმას ვიტყვი: ვილაყამ რაიონში დარეკა — მილიციას შეატყობინა, ასეთი უხედურეა და გავტრიალდაო. ვიღერე მილიცია მოვიდოდა, ჯერ სასწრაფო დახმარების მანქანა მოვარდა. იმ მანქანიდან უფროაღლითანი ხალხი გამოვიდა, დახედეს მიცვალებულს და თქვეს, საავადმყოფოში უნდა წავიღოთო. აბ-

რიას დედა და აბრიას ცოლი ორივენი მეცარას გადაეფარნენ — არ დაგანებებით. ეხვეწნენ, ევედრნენ, ემუდარნენ, მაგრამ ვერაფერს გახდნენ. მერე შოლოციუძე მოვიდა ორი მანქანით. ზოგი ფორმინი იყო, ზოგი სამოქალაქო ტანსაცმლი. ინი ახლა იმით გამოუწიეს ყელი — ხომ უნდა გავიგოთ, გადაავდეს თუ შემთხვევით გადავიარდაო. ამ სიტყვებზე ცოტათი მოტყუდნენ. ბოლოს ძე-ზობლებიც ჩაივრდნენ და ეს მუხზარებით გასაგებებელი კატეხები ძლივ-ძლივით ამოვიღეთ ავლიჯეს ცხედას. ტყისმცველი ტახტიდან სავიაცეზე გადასვენეს, სასწრაფო დახმარების მანქანაში შეიტანეს და უკან გაბრუნდნენ.

მანქანა რომ წავიდა, მილიციის კაპიტანმა იკითხა:

— პირველად ვინ ნახა კლდეში გადაჩეხილი ტყისმცველი?

მაშაჩემი მიუხახოვდა კაპიტანს და ხმადაბლა უთხრა:

— ჩემმა შვილმა.

— სად არის?

— აქა ვარ, — მივედი და წინ დავუდღეკი.

კაპიტანმა ამხედ-დამხედა:

— რა გქვია?

— ვიცი.

— რომელ კლასში ხარ?

— შერევი.

— შენს გარდა სხვებიც იყვნენ?

ჩამოუფუფალე, ვისც იყვნენ.

— ისინი სადღა არიან?

დათომ და რეზო იქვე იდგნენ, თითოთი ვანიშნე ორივეზე.

ელგუჯა და მახარე პაპა კი შინ წავიდნენ, შემის გადამოსაყვლად.

მილიციის კაპიტანმა თანამშრომლები იხმო და მოკლედ მოსტრა:

— ტყეში მივიღიარე ახლავე!

მე და კაპიტანი ერთ „კოლხონისკი“ ჩავსხედით, დათომ, რეზო და ის სხვები — შერევი. ჯერ ჩვენი მანქანა დამიძრა. კაპიტანი შოფერს გვერდით იჯდა, თავი მოაბრუნდა და მეუბნებოდა:

— იმითი სახლი ხომ იცი?

— ვიცი.

— არ გავცდეთ.

— არ გავცდით.

მახარე პაპას სახლთან გაეაჩერებინე მანქანა. გადმოვიდი და ჰიშკრის კარები შევაღე. შეშა უკვე გადმოეტვირათ. ელგუჯა ონჯანთან წახრილიყო და ხელებს იბანდა. მახარე პაპა არ ჩანდა.

— მახარე პაპავ!

— რაო, გიო? — ელგუჯამ გამაგონა.

— მილიციამ, ტყეში წამოიღოთო.

ელგუჯამ მაშინვე დაეკატა ონჯანი, მოიღოდა და ამოშლილი ხალხის კალთით იწმენდა ხელებს.

— შენა ხარ ელგუჯა? — ჰკითხა მილიციის კაპიტანმა.

— დიახ.

— უკანა მანქანაში ჩაქეცი, — ზურგს უკან გადაიქნია აფშევილი ცერო.

მალე მახარე პაპაც გამოვიდა, ჯერ მე დამინახა:

— რა ამბავია, შეილა?

— ტყეში უნდა წამობრძანდეთ, ძია კაცო, — ეუბნება კაპიტანი, — აუცილებელი რომ არ იყოს, ან შეგაწუხებდით.

მხარე პაპამ თუშური ქელი მოიხადა, ხელზე დაიფრთხა, მერე ისევ დაიხურა და დინჯად გამოემართა.

— თუკი ჩემი წამოუსვლელობით დამავდება რამე, რატომ იმის იქითაც არ გამოგყვებით.

კაპიტანი ჩემს გვერდით გადმოჯდა, ჯიბიდან სიგარეტის ამოღო და მიუქცია.

4

რაკი მოსახვევში აღვილი არ იყო, მანქანა აღმართის ძირში, წყაროსთან გავაჩერეთ და ფეხით ავეუყვეთ. მალე მეორე მანქანაც მოვიდა და ისიც იქ გაჩერდა.

მილოციის კაპიტანს მანამდე ხმა არ ამოუღია, ვიდრე კლდეს არ მიეფუახლოვდით.

— შენი სახელი? — მომიტრიალდა.

— გიო.

— ჰო... გიო, ზუსტად, დალაგებით მომიყვე, როგორ დაინახე, მერე რა მოხდა... არაფერი მიუმატო და არც გამოაკლო. პატარა აღარა ხარ და, უნდა იცოდე; დანაშაულის გახსნა შენზეა დამოკიდებული. ვესმის?

— თავი დავექნე.

— დაფიქრი და ისე მომიყვე.

კაპიტანმა კლდეზე გადაიხედა და დანარჩენებს უთხრა:

— დაბლა ჩადით.

— საიდან ჩავიდეთ? — იკითხა ერთმა.

— მე გასწავლით, — თქვა დღითომ და ჩასასვლელი-საკენ გაემართა, — აქეთ უფრო კარგი ჩასასვლელია.

— მოიცადეთ, ყველანი ზუ მიღიხართ, — შეაჩერა

კაპიტანმა. — შენ და შენ, — ერთ ფორმინასა და ერთ უფორმოს უთხრა, — ჩემთან დარჩით. — შემდეგ ხევი მანქანის შიფერს შეხედა, — ფოტოაპარატი ჩაყოფო, შენ უნდა გამოიძიო ეს საქმე, ლევან.

გაკოცდი: თურმე გამოძიებელი ყოფილა, მე კი შიფერი მეგონა!

გამომძიებელი მანქანისაკენ წავიდა.

კაპიტანმა ერთხელ კლდე გადაიხედა კლდეზე, იქ-ურთბა მოათვალიერა და მითხრა:

— აბა, გიო, მოიფიქრე?

— რაც ვიცი, ამას რაღა მოფიქრება უნდა! — მაშინვე ვუპასუხე.

— სწორია, ნამდვილად სწორია იცმენ.

— გადავიხედე კლდეზე და დავინახე, გულამა იქ-ღო ტყისმცველი. ჭერ თვალებს არ დავეჭურე...

კაპიტანმა შემაწყვეტინა:

— მანამდე რას აკეთებდი?

— სოკო დავკრეფე.

— შენი ამხანაგები ტყეში დატოვე და მართკ წამიხველ!

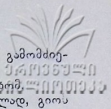
— დიხ.

— რატომ?

— გზაზე მოვიციდით-მეთქი. ცოტა შემეცვლა დეც და მინდოდა ფერდობზე მზეს მივფიცებოდი. ნამ ისინიც მორჩებოდნენ სოკოს კრეფას, იქ რაღა ვეკეთებინა!

— ტყეში არ იყო მზე?

— შეე ყველანაღ არის, მაგრამ ფერდობზე უფრო ატყუნებს.

კაბიტანი კლდეს ჩააშტერდა. მეც გადავიხედე. მახარე პაპა ხელების ქნევით ელპაპრავებოდა გამოძიმებულს — დათოზე ანიზნებდა ამ დროს დათო ისე ჩაწოლილიყო ტოლებშუა, როგორც გადახეხილი ტრისმცველი. გამოძიმებული დათოს აპარატს უმარჯვენადა.

შემიანჯალა — ისეც გამკრა გონებაში იმ საწინებლებამ, რისი მნახველიც ღღეს ვახსენ—ადამიანი დაიღუპა ახლა მისი დაღუპვის მიზეზის დადგენა ზოგისთვის მივახლოვდა, ზოგისთვის კიდევ საფუძვლის კარამღე მისაყოლი უბედურება. ტრისმცველის შვილები გველრაივის დაუძახებენ მამას; თვალი გზისკენ აღარ ექიჩებოდა, ან ახლა გამოჩნდებდა, ან ახლავ. ოჯახს მანუგე-შეგული მხაურო და დამამშვიდებელი იმედი მოაყვალა, იმედი, რომლის იქით სიმახრეთისა და გაქირავების შიშისა რჩება. ამ შიშს ვერასოდეს ვანიციდი, თუკი საყუთარი ბედი არ მივაგაღდეს ზედ. მე არ ვიცი, სხვას როგორ მოეძლიება გულზე — ჩემთვის ეს ადვილად თვალსაშვინი ჭრებულვითა: ტრისმცველის საკალოო მსხალო შუადღისას ჩვენს ეზოშიც აფენს ხოლმე ჩრდილს...

ყველანი გზაზე ამოვიდნენ და კაბიტანის შორიახლო გაქირავნენ, დაელოდნენ, რას შეეტყვისო.

ელგუჯა გულხელდაკარგვლი იდგა, ფიქრში იყო წასული — მაშინ სისხლიანი ცხვირსახოცი რომ გადაავლო, იმას მიშტერებოდა.

კაბიტანმა თვალი გააკოხა ელგუჯას მზერას, სისხლიანი ცხვირსახოცი დიანახა, მივიდა, დასწვდა და ორი თითით აიღო.

- ჩინია? — იკითხა და ცერად გახედა ელგუჯას.
- ვიძი, — უპასუხა ელგუჯამ.
- როგორ თუ შენი?
- სახეზე სისხლი მოსწმინდა ტრისმცველს, — თქვა რეზმი.

კაბიტანმა ცივად გაუშვა ხელი. მერე გამოძიმებულს ჰკითხა:

- კლდის სიმაღლე ვაზომეთ?
- თუ მერტივი იქნება. ამ შემთხვევაში ზუსტი ზომა ბევრს არავფრის ნიშნავს.
- გეთანხმებით. — კაბიტანმა ჯიბიდან სიგარეტის კოლოფი ამოიღო და მახარე პაპას მიაწოდა, — ინებეთო.
- კაი ხანია, აღარ ვაბოლებ. — შეტოვდა ვახვეებული მახარე პაპა, ფეხებთან დაიხედა და მაშინვე ხელსაწყოებით გადაქანდა გვერდზე — თურმე ტრისმცველის სისხლით დამბალ მიწაზე მდგარაყო.

— ესე იგი, — მომჩივრება კაბიტანი, — არავითარი მხაურო არ ვაგვიბა, ჩამოიარე ფერდობი, მოხვედი და გადაიხედე კლდეში?

- ასე იყო.
- კალათი კი მაღლა დატოვე, ხომ?
- არა, კალათი ხელში მეჭირა.
- აი, შენი მეგობრები ამბობენ, სოკოს რომ ვკრეფდები, მაშინ ტრისმცველი დავცხებურაო. მართალია?
- მართალია.

— შენ ახლა ეს მითხარი: როცა ბიჭებს უხმე ვადაჩეხილი ტრისმცველის საშველად, რატომ მაშინვე არ გააყოფ?

— მაგას მე ვიტყვი, — თქვა რეზმი, — ნაკადულთან ვისხელიდა იმის ჩხრიხალი ვერ მოგვაწოდინა ხმა.

— სად არის ის ნაკადული? — ჰკითხა გამოძიმებული.

- იქით, ტყეშია, — ხელი გაიშვირა რეზმი.
- კარგი. თქვენ რომ გამოძიმებით საშველად, გოოს კალათი ხელს დაიანხეთ, სად იდგა?
- არ მასხობეს.

დათომ ფეხით მოხახა ადგილი: — აი, აქ.

— აქ იღო, — დაუმოწმა მახარე პაპამ. ფერდობის ძირში, ლოდზე, ერთი სხვა კაცი იჯდა (ძილილის ფორმა არ ცნია), ჩვენს საუბარს აჩქარებული იწერდა.

კაბიტანმა მახარე პაპას ჰკითხა: — თქვენ რას იტყვით, მია კაცო, როგორი კაცი იყო ტრისმცველი?

— აბა, ვა გითხრა, შვილო, ძვირის სათქმელად როგორ მომიტრიალდებოდა ენა.

— ჰო, მიცალბებულზე ძნელია აუგის თქმა. — მე მაგას არ ვამბობს იმს ვამბობ, რომ ალალი კაცი ვახსიდა, სამართლიანი, იმისათვის შინაური და გარეული არ არსებობდა. დაამეგები რამესა და პასუხიც უნდა გეგო. ერთხელ ვაპატიებდა, მეორედ, მაგრამ მესამედაც თუ აურვედი, იმ დანარჩენ ორსაც ვაგისენებდა საცეცხარივით. კეწუწს იმერ გაიტანდი, იმას რომ არ ვაგეო. რაც ხმა დაუბოხნა და ფიქრი ისწავლა, მას აქეთ სულ ამ საქმეზე იდგა. ამ მიზეზით იყო, რომ მივედი ეს ამოღენდა ტყე თვალში ჰქონდა გატარებული. ფიჩხსაც ვერ გამოხშირავდი — უშეშველად მივიხვდებოდა და ხელსაც დავადებდი, ამა და ამ ადგილზე ვაგოსეტყვევს ტყეო. ამის შემდეგ ველარც სიტყვას შეუბრუნებდი. ციხნებელი, კოლხასავით ეფხარა ტყეს. ბეგრის აუუუღღებია სამართალიში, კარგა მაგრად ვაუშფარებია, მაგრამ ღვთის წინაშე, დამდურებით მაინც არავინ დამდურებია, ყველას ის უთქვამს, შევაყველივ და ანია ჩემშიო. იმთავიდან სულ ასე მახსოვს. ეგეთი კაცი იყო და სთფელსაც იმიტომ ვიფიხებოდა მაღაობო... უფროსი ბრძანდები და ჩემი მისწავლებაც არ დავტრიალდებო — ერთი თვალი და სხვათა ტყეებსაც მოავლე თვალი, განა ეგეთი წილგასახარია იმ სხვათა ტყეებით, გაჩანაგებულია იქაურობა...

ახლა ელგუჯას მიაჩერდა კაბიტანი — შენ რაღად იტყვიო.

— მე ის მიკვირს, რომ როგორ დავმართა! — თავი ასაწია ელგუჯამ, — მართკ ხის მოჭრას კი არა, ტყეში სიარულსაც ცოდნა უნდა. ჯანი არ აკლდა და უხანდელდულობა. უთფლოდ არ გუეცლია ტყეში და უხანდლოდ: ათასი ოხერი დათრეფდა და ესეც ანგარიშგასაწევიდა. რა ექნა, რა დამარწმუნებეს, რომ შემთხვევით გადაეარა. აქ რაღაც ჩახლართული ამბავია.

— მეც ასე მგონია, — თქვა გამოძიმებულმა და გზას სიგანეზე გახედა, — ამსიგანე გზაა და, რაღა მაინცდამაინც კლდის პირზე ვაგიოდლა?

— რა ტყეში სიარულის ხამი ის იყო, — ფერდობისკენ წვიდა მახარე პაპა, — კლდის პირპირ გაეცვლო და ფეხის დასახლოებამდე გაეხადა საქმე, ამოდენა გზაზე ვერ დაეტეოდა?..

— მეც ეს მამეკვებს, — კიტელის საყვლო ვახისნა კაბიტანი, — გადაღებულნი მიჩვენებია.

მახარე პაპა არ დაეთანხმა:

— მაგისი მომჩივნი რომ არავინ მეგულებოდა? მაშინ გამოძიმებულმა მანქანის ნაკაულეკს დაუწყო

კირკიტე, უყურა, უყურა და მერე თავისთვის ჩაილაპარაკა:

— ავარიაა ნაღდი.
— რას ამბობ? — ჰკითხა კაპიტანმა.
— ავარიაა-მეთქი! — ხმაბლდა თქვა გამომძიებელმა.
— რითი ამტკიცებ? — კაპიტანმაც თვალი გააყოლა მანქანაზე მოზბული ფიხით გადავლულ გზას.
— აი, — ხეისკენ რომ ეძებებოდა, იმ დაღმართისკენ წავიდა გამომძიებელი, — აქედან მანქანა მოდიოდა, რა თქმა უნდა, დატვირთული. — მერე სწრაფად გამოიბრუნდა, კლდეში გადაიხედა, სადაც უნდა მდგარიყო ტყისმცველი, — ტყისმცველი კი აქ იდგა...
— რატომ მანდა და იქ არა? — ჩააცივდა კაპიტანი.
— დაინტერესდა, — ვინ არის და რა მოაქვსო. ხედავ? მკვეთრი მოსახვევია. აღმართიდან ამოვიდა მანქანა, მკვეთრად მოუხვია, წამოდო ტყისმცველს და კლდეში გადავლო. ძნელი სათქმელი, შემთხვევით მოხდა თუ განგებ, ფაქტი ეს ერთია: ასე კლდის პირპირ გამოვლო მანქანას ვერაფრით ვერ მოერიდებოდა, საბურავის ნაკვალევი იმდენად არ ეტყობა, რომ ვილაცას ფიხი ჩაუტარებია სათრად.

შეკრთო: ისე ზუსტად თქვა, თითქოს ისიც აქ იყო და ყველაფერს საკუთარი თვალით უყურებდა.
ქვაზე რომ იჯდა და ჩვენს საუბარს იწერდა, ის კაცი წამოდგა, მომიხალღოვდა და თვალი თვლში გამყარა:

— შენ იცი სიმართლე!
— არ ვიცი.
— იცი.
— არ ვიცი.
— კარგი მაშინ! ლევან, — გამომძიებელს ეუბნება.
— გაიმეორე ტყისმცველის დასვლების შენი ვერსია. თან ამ ბიჭს დააკვირდი, როგორ განიციდის! ჯიუტი ჩანს, ტყუილად გვაწვალებს ანდენს!

— რას ამბობ, შეილო? — გაოცდა მახარე პაპა.
— სიმართლე იცის და გამოლაღეს! — ისევ ქვაზე დაჯდა ისე იყო გაბრაზებული, ჩემზე უფრო იმას წასვლოდა ფერი. — ლევანმა რომ ვერ ვერსია წამოაყენა, შეკრთა... როგარ უცდი, ლევან, დაიწყე.

ლევანმა დაიწყო:
— აღმართიდან მანქანა ამოდიოდა. მაშინ ტყისმცველი აი, აქ იდგა...

ყველანი თვალეზში მომჩერებოდნენ, აღარ ვიცოდით, რა შექნა.

— რა ამბავია! — გაწყრა მახარე პაპა, — ეგრე, საგანგებოდ რომ მომჩაჩერებთ ყველანი, ამდროულა კაცი ვარ და მეც ფერფერი წამივს!

ლევანი გაჩუმდა.
ქვაზე რომ იჯდა, ის კაცი ისევ წამოდგა:
— ამას რას უსმენ! — უყვირა გამომძიებელს, — მე რაკვითხარი, ის გააკეთე!

მაშინ გავიგე: ეს კაცი უფროსი იყო.
— ბერიკაცი მართალს ამბობს! — მშვიდად გაიარ-გამოიარა კაპიტანმა, — ამისი უფლება არ გვაქვს.

— ვითომ რატომ? საქმის განხილვის უფლება არ გვაქვს? ვერაფერი გამიგია!

— რა არის აქ გაუგებარი? ეს ბერიკაცი და ეს შოფერი, თორემ ამ ზემგებებს გვარსა და სახელსაც ვერ ვკითხავდი. რომელ კანონში ვიჭერია უწლოვანო მშობლების გარეშე დაკითხო?..

— მე კი ვფიქრობ, საკუთარ საჯახირო გზას ჩვენ თვითონ ვირჩევთ...

ამ დროს მოტოციკლეტის ხმაური მოგვესმა — სულ ლოდან მოდიოდა.

ჩვენი უხნის ინსპექტორი, გიგო მტკვე ვერცხვებოდა, საცაა მისწრაფი ტყუილით გააკრავსო. მახარე პაპაში ავტორინსპექტორი იჯდა.

მოტოციკლეტი ფერდობთან გააჩერა, მოტორი ჩაქრო, მოტორი აღდა. სალაში არ უთქვამს:

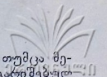
— რა კაცი დეკარავთ, რა კაცი! — ქული მოიხილა და მართო მახარე პაპას ჩამოართვა ხელი.
ავტორინსპექტორმა გზას მოავლო თვალი და თქვა:
— ტყუილად ამოვედი, წაშლილა კვალი. ესეც ხე-

ლია? — წაიშლებოდა, მაშ რა იქნებოდა, ამ ბოლო ერთი კილომეტრზე მარტო ხუთმა სახედრით ჩაატარა ფიხი.
— კაცი, გიგო, სად იყავი? — შუბლი დაქვეცა კაპიტანმა.

— არ იცი. ვითომ რა უღელი მადგას ქელზე?
— მაინც?

— ალხანს რომ გვიყოთებდნენ ქლორით, ის მგლები გააბნა.

— მოსალოცად გქონია საქმე. ბევრნი არიან?
— ორნი. ერთი შენი ნათესავია, — თავი გვერდზე მიაბარუნა ინსპექტორმა.

— შენთვის მიჩუქებია ასეთი ნათესავი!
— მაღობებელი ვარ, ყელზე ხელ ვაისვია, — აქამდე მაქვს ეგ სიტყვა... ვინ ლედასა, ვინ არის სასიყვდილო და ვინა კვდება... გააჩვიეთ რაზე?

— გაჯავრევეთ, ბიჭები დაგვეხმარებოდნენ და გავარჯევეთ. ბიჭებო, მანქანების ხმაური არ გესმოდით?
— შორტო ათიოდე წუთში ხუთი მანქანა დაფეთვალა, — მთარა რეზომ.

— ამგვლილი თუ ჩამომგვლილი?
— ჩამომგვლილი.
— ეგ როდის იყო?

— ვერ გეტყვით, საათი არც ერთს არ გეძინდა.
— გიომ რომ გითხრათ, გზაზე მოგბცდითო, მას შემდეგაც ჩაიარა მანქანამ?
— ტერამი.

— შენ სად იყავი, მაშინ, ვიო? — ჰკითხა კაპიტანმა.
— იქვე წიწიბოსა ვერადდი, — პიჯაკის ჭიბიდან მუკით ამოვივდი წიწიბო, — თ.

— და ამ ბიჭების საუბარი გესმოდა?
— ჰო... დანახ, დათო მღეროდა...
— როგორ დავადგინოთ, როდის მოხდა ეს უბედური შემთხვევა? — იკითხა კაპიტანმა და ინსპექტორს შეხვდა.

ინსპექტორმა თავი ვადაქანია.
— დაახლოებით შეიძლება, — თქვა ელვუჯამი, — მანქანა რომ დაეჭოქეთ თავივე დასაშვებად, პირველის ათი წუთი იყო. იქიდან აქამდე, ბევრი-ბევრი, ოცი წუთი მიუვლენდ.

გამომძიებელმა საათს დახედო:
— დარწმუნებული ხარ?
— მე არ ვციო, რა სიჩქარით მოვდივით? მანქანაც აქ არის დავსხლდო და წავიდეთ. დავინიშნავ საათს და ოც წუთს წამი არ დააკლდება! სულ ამ გზაზე არა ვარ გაყოლო!

— რას იტყვი, რამდენი ხნის მკვდარი იქნებოდა? — ჩაერთა გამომძიებელი.
— ეგერ მომჩვენა, თითქოს ის-ის იყო, გაათავდა.

— მეც ეგრე მომჩვენა, — თქვა მახარე პაპამ.
რემომ მხრები შეათამაშა:
— მაგლა რომ ამოვასვენეთ, მაშინაც ისეც ორთქლავდა სისლი.

— ჰო, — დაეთანხმა მახარე პაპა, — მაგრამ, შევილო, დაბლა ძირღვები უტოკავდა.
— მეც იმას ვამბობ! — თამაშად წამოიწყო ელვუჯამი, — ახლო დაღუპული იყო. მგონი პირველის ოც წუთზე მოხდებოდა ყველაფერი. ან აქეთ ვცდები ხუთ წუთში, ან—ოქით.

კაპიტანმა თავილი მოგვევლო, მერე ელვუჯას გამოსლო ხელკაფი—მანქანისაკენ წაიყვანა.
— მანქანა შეგებდა ვისიმე? — ხმადაბლს ეკითხება.
— ბევრი.

— ყველა შოფერი გახსოვს?
— დღევანდელი ამბავია და რა ჯანდაბა დამავიწყებდა!

— ოლონდ ისინი გვიანტერესებს, ვინც შენზე წინ წამოვიდნენ.

— მეც ავღებები და იმათ დაგისახებლებ. თუცა შეეკვება, რომელიმეს ჩამოვლა ჩვენს გამოანგაროშებულ ღროს დაღმთვას. გვაგობს ჩავაყრირინეთ და დანარჩენს თქვენ იცით. საჭირო იქნება და პირზედაც დავადგებთ. ან არადა, მარტო მე ხომ არ დავინახე — ქვეყანა იქ არ იყო! ხალხნი ვართ, შეიძლება ვინმე გამომჩირეს — სხვისაც კითხეთ.

— მაგზე სოფელში ვილაპარაკეთ. ვიგო! — ინსპექტორს ლედასა, — შენ და მენაბდე, — ლიტიწინატზე უთხრა, — მიღგებ-მიღგებებით და სიღამომღე დაადგენთ, დღეს ვინ იყო ტყეში — შოფერი იქნება, მეღერო თუ სოკოზე წამოვლილო, ამას მინიშნობა არა აქვს.

— მაშინ სოფელში რაღა გვინდა, დავრჩებით.
— ისე მოიქეცით, როგორც ამჟობინებთ...
მერე მანქანებში ჩაესხედით და სოფლისკენ დაუხვიეთ.

გამომძიებლის გვერდით ისეც მახარე პაპა იჯდა, ჩემს გვერდით — კაპიტანი.

ერთხანს კაპიტანი ხმას არ იღებდა—დაფიქრებული დასჩერებოდა აძაგაგებულო მანქანის გვერდით აქანაგებულ მიწას და სიგარეტს სიგარეტზე ეწვიდა.

ტყვიად რომ მივადვლით, კაპიტანმა თავი ასწია, ზვრებს გახვდა და სინანულით თქვა:
— ვითომ ავადმყოფობა არ გვეყოფინდეს, მივადგებით და ერთმანეთს ვხოცავთ.

მახარე პაპა შემობრუნდა:
— ზოგი მანქანითაო, ზოგი—იარაღითაო, ზოგი ამითა და ზოგიც იმით. ჩასაკვირ-დასახური ჩვენ არ ვაკვლია და საჩიროსაბედებო. მინც ხელსა და ჯანს არ ვასვენებთ, ღედაშიწუ ვხვებვემ გვაქვს გაღბულო... დაღლივართ, ღობე-ყორთს ვედეგით და ხიფათსაც მიიტომ გაღდავსუდებით ხოლმე... უწინ სად იყო ამდენი ნერვება-ჩაობხებულო, შურითა და ბოღმით გატენილ ხალხი!..

— ასე რატომ ბრძანებ, ძია კაცო? — ეწყინა კაპიტანს.

— ეგე, ამ ამბისათვის. ვის რა დაღუშავა, გავგებულო კაციც ის იყო და დაღუპებულაც. ვიღაცა დამთხვეულს ხალხის დოვლათის განიავება არ დაანება, ამიტომაც აღზნენ და კვლავ გადარჩენეს.

— თქვენც ასე ფიქრობთ? — სვლა შეანელა გამოძიებელმა.
— ეგრე ჩანს და სხვანაირად რად ვიფიქრებ?!
სოფელში შევედიო. კაპიტანმა კვლავ ვაბოლა სიგარეტი და თქვა:

— სამწუხაროა: ზოგჯერ დამანაშავეს ხელს ვაფარებთ, გვეშინია, მაზეზღარას სახელი არ ვაგვიგარდეს. ვითომ ის უარესი არ იყოს, დამანაშავე მართალი კაცივით რომ დაღის. ისინი, ვინც სიმართლის მოთქმელს მაზეზღარას, ჯამუშს ეძახიან, ქურდები და ავანაყები არიან...

— მეც მანდა ვარ, — დაეთანხმა პაპა.
— ასეთი მშინაარს მოწყობები, — განაგრო კაპიტანმა, — ცალკე გენახავენ ხოლმე და ყურში გვეუბნებიან, რაც იყო და როგორც იყო. თან ცოლ-შვილს გვაფიცებენ, ღელ-მამის სულსაც, ჩვენში დარჩათ. რა თქმა უნდა, სიტყვა სიტყვა... იმ არაკაცმა რატომ გადაადგო, რა დაღუშვა!..

— არაფერი, — წამომკდა უცებ და ავი მაშინვე დავამატე, — ალბათ არაფერი.

ფოტოზე, ზემოთ: მუხომი მეფრინველების რიკის დირექტორი მ. კოვზაძის (მარცხნივ) და მშენებლობის მთავარი ინჟინერი ბ. ხოსიტაშვილი იხილავენ საქონის, ფუ როგორ სრულდება მშენებლობის გეგმები.

ფოტოზე, ქვემოთ: ვიტაქიმ შოთა გაჩეჩილაძის ხელმძღვანელობით მშ. დინარეობს ქათმის გაკვეთა ღიაგოსტიკისათვის.

რექტორის კონსტანტინე კოვზაძის.

— როგორ მუშაობს ამჟამად ფაბრიკა და როგორია მომავალი ვეგმები?

ოთხთვიანხევეარია, რაც საექსპლუატაციოდ ჩავიბარეთ ფაბრიკის პირველი რიგი. მისი საპროექტო სიმძლავრეა წელიწადში ორი მილიონი ბროილერი, ესე იგი მთელი ფაბრიკის სიმძლავრის ნახევარი. დავიწყეთ

იმით, რომ ბალტიისპირეთის რესპუბლიკებიდან შემოვიხილეთ ირლანდიური მეხორცული ჯიშის ქათმის კვერცხი. ინკუბატორში ყოველ ხუთ დღეში ვაწყოთ 100000 ცალ კვერცხს. წიწილების გამოჩეკვის პარალელურად ხდება განთავისუფლებული ადგილების შევსება ახალი სანაშენე კვერცხით. აღნიშნული პროცესი წუთითაც არ წყდება. აღსანიშნავია, რომ ამ ჯიშის ქათმს ახასია-

თებს სწრაფი მატება წონაში. სამოცდაათი ღლის წიწილა უკვე კილნახევარზე მეტს იწონის. მიმდინარე წელს გეგმით წლის ბოლომდე უნდა ვწარმოთ 717 ტონა ხორცი, კოლექტივმა კი ივალდებულა დაეალებს 100 ტონით გადაჭარბებით შესრულება.

— როგორ შეეჩვივნენ ფეხებს ახალშობიანდრენი?

— ჩვენი გამოცდილებით შეილება ითქვას, რომ საქართველოში ამ ჯიშის ფრინველის მოშენებას კარგი პირობები უჩანს. ნამატის შენარჩუნება კერძოდ 97 პროცენტია. ეს კი დასაწყისისათვის ურიგო მაშვენივლი არაა. წონამატეც მაღალია, რაც იმისი საწინდარია, რომ ხორცი მაღალხარისხოვანი და კალორიული იქნება. მაგრამ, საქმე რომ კარვალ წარვმართოთ, საჭიროა მეტი ყურადღება მიექცეს როული და მზავალფეროვანი ტექნოლოგიური პირობების ზუსტად დაცვას. მაგალითად, საქათმეებში, წიწილების ზრდასთან ერთად შესაბამისად უნდა იქნას დაცული სხვადასხვა ტემპერატურა, ზუსტად გათვალისწინებულ დროს ჩატარდეს სადგომების გაწესუფთავება-დენიფიკაცია.

საქართველოში მეფრინველეობის განვითარება დიდი რაოდენობით რეოვიეტ-სპეციალისტებს, მექანიკოსებსა და ენერგეტიკოსებს მოითხოვს.

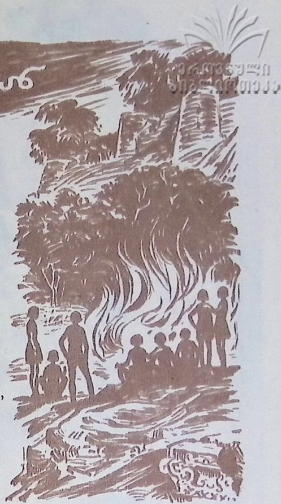

ძველ ნუკიანთან

გ ზ ი ა რ ხ ე ზ ი ა ნ ი

ჩემი ღიღინით წამოგვეწია
საღამოს ბინდი კალთაშრიალა,
მიმოაძინა შაშვიცი, მზეწვიაც,
და ვარსკვლავები ააჩხარიალა.
სიცილ-კისკისით ძველ ნაციხართან
ფიცხლად გაგშალეთ კარები ნისლა;
გალობდა ღამე — ოქრის ნისკარტა
ლურჯი ფრინველი...
გალობდა დიდხანს.
შორს,
ხევადაღმა დარდობდა ისევ
„ბიჭო გოგია“ დაკარგულ ძმაზე;
ხევში ეძინათ მოლურჯო ნისლებს
და წიფლიანში — გარეულ ვაზებს.
ოცნებასავით იწვევდა მარლა
და გიზგუზებდა კოცონი ჩვენს;
ტყე ვებრუნებდა სამღერის ტალღას
და გაუგუნებდნენ ბერციხის ბუჩქნი...

დარიალებდნენ ძველი ლანდები,
გმირთა ლანდები,
ხავსიან ქვებზე;
— ბიჭო გოგია! — დაი დარდობდა, —
მთელი სიცოცხლე ამაოდ გძებნე...
— ვოი, გოგია! —
ქუნდა კლდე სალი,
მთა მოსახბოდა ტურების კვილს,
თეთრი დაღები ჯიხვებს მწყემსადანენ,
ყულზე ცვიდათ ვარსკვლავთა მძივი.
ურხეგდა ქარი — ცელქი გოგონა —
მღელღოს ბინდბუნდით დანილულ კალთას,
ტყის იდუმალი ხმებიც მოაქონდა,
ვეღარ ვარჩევდი თ ზღაპარს და მართალს.
ლურჯი ფრინველი ოქროსნისკარტა —
შევა გვაფრევევდა ჯაღნისურ ღიმილს
და ტრიალებდა ძველ ნაციხართან
ქართული მიწის სურნელი ტკბილი.

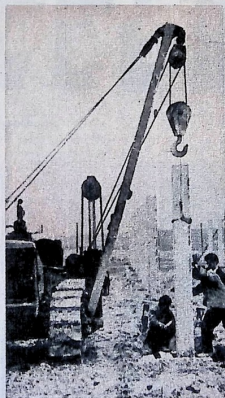
ამიტომ არ იქნება ურიგო, თუ ზო-
რეცტერიზარულ ინსტიტუტში შეიქ-
მნება შესაბამისი ფაკულტეტი ან
განყოფილება, სადაც მსურველები
ფრინველის მოვლის ფორმებსა და
მეთოდებს შეისწავლიან.

— როგორ მუშაობს ფაბრიკის კო-
ლექტივი?

— ყველა ხალხით ეცილება და-
კისრებულ საქმეს. აქ მუშაობა ახა-
ლი რამ არის. ყოველი სიახლე კი
აღმაინებს ინტერესით განაწყოებს
საქმის მიმართ.

ჩვენთან ახლახან შეიქმნა კომკავ-
შირული ორგანიზაცია, რომელიც,
ცხადად, კარგად დაგეგმვარება საქ-
მის წარმართვაში. ხალხფერი შრო-
მით გამოირჩევიან სანიტრები, ლა-
ბორანტები და მეფრინველები —
ლუდშილა ფალავანდიშვილი, რუ-
სუდან კაჭაია, მარო ცირამუა, ეუ-
ნუხა და ხათელა გოგოჭუბები, რო-
ნა შუბითიძე და სხვები.

— გთხოვთ გაგვაცნოთ წინა წლე-
ბის შესაბამის პერიოდთან შედარე-
ბით. მოსახლეობაში ფრინველის
ხორცის რეალიზაციის ამსახველი
რამდენიმე ციფრი.

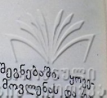
მაღალ მუშაობაში ჩაღმაბა
კიდევ ერთი კოჩკუსი.

კონსტანტინემ დავთარში ჩაიხედა
და ქმყოფილებით გვითხრა:

— აი, შეხედეთ, რა საინტერესო
ცნობებს გვწვდის ცენტრალურ-
ი სტატისტიკური სამმართველო:
1954 წელს რესპუბლიკაში იყო ძაო-
ლოდ ერთი — გაგარის მეფრინველ-
ობის ფაბრიკა. სავაჭრო ორგანიზა-
ციებს ჩაბარდა 68 ათასი ფრთა ფრინ-
ველი, სამი ათას ცხრაასი კვერცხი,
118 ტონა ფრინველის ხორცი.
შარშან კი რესპუბლიკაში მოსახ-
ლეობას მიეყიდა სამი მილიონ ხუ-
თას ორმოცდათხუთმეტი ათასი
ფრთა ფრინველი, ექვსი ათასი ტონა
ფრინველის ხორცი და ორას მილი-
ონამდე კვერცხი. ორი წლის მერე
კი ეს მაჩვენებლები სულ ცოტა
ერთი-ორად გაიზარდება. დიან, ორ-
ჯერო. ამგვარად, ამ სახის პროდუქ-
ციით მოსახლეობის მომარაგების
ამოცანა წარმატებით იქნება გადაქ-
რალი.

ა. ხარშიანი.

ძობენ განვითარებას საზოგადოების შეგნებაში, ყოველი ეპოქა თავისებურად შეაფასებს ამ მოვლენას და არა რიც სწორად არ უნდა გაიგონ იგი, წარველ მომდევნო ეპოქას დარჩება თავისი სათქმელი, უფრო ახალი და უფრო სწორი“.

პუშკინმა ახალგაზრდობიდანვე შეიგნო, რომ საბჭო-როა შეუძლებელი ბრძოლა ლიტერატურისადმი დღევანდელ ტანტრო-ფორმალისტურ დამოკიდებულებასთან და ხანს უსჯამდა, რომ პოეტურ შემოქმედებას იგი უსურვებდა. არა როგორც „გულუბრყვილო გაერთობას“, არა როგორც „სასამშენო დროსტრატებას თავისუფალ სათქმე-ში“, არამედ, როგორც ცხოვრების ძირითად საქმეს. პოეტის ამოცანა იმაში კი არ მდგომარეობს, რომ დაატყ-ბოს „შეითხველ მანდილოსანთა ნახი ყურები და მათი ღიმილი გამოიწვიოს“, არამედ იმაში, რომ მისმა სიტყ-ვებმა „ადაშიანებს გული დაუღაგოს“; ე. ი. პოეტურ შემოქმედებას პუშკინი უაღრესად მნიშვნელოვან სა-ზოგადოებრივ ფუნქციას აკისრებს — იგი ეპოქის მო-წინავე იდეათა დონეზე უნდა იდგესო, ამბობს პოეტი. პუშკინმა აღადგინა წინა პერიოდის ლიტერატურის ტრა-დიციები — ლომონოსოვის ეროვნულ-პატრიოტული ტრადიცია, რადიშჩევის რევოლუციური ტრადიცია და დეკაბრისტების ამოუღვა მხარში, თუმცა მათი ორგანა-ზაციის წევრი არ ყოფილა.

XIX-XX საუკუნეთა რუსული ლიტერატურის სათა-ვეებთან დგას პუშკინის გენია, იგია ახალი ლიტერატუ-რისა და ახალი ლიტერატურული ენის ფუძემდებელ-ჯერ კიდევ 20-30-იან წლებში პუშკინის ირგვლივ შემო-იკრება ნიჭიერი პოეტების მთელი პლეადა—ბარატინსკი, რილევი, იახიკოვი, ვენევიტინოვი, დელვიგი; დიდა პუშკინის გავლენა ლერმონტოვზე, გოგოლზე, ტურგენე-ვებზე, გონჩაროვზე, ოსტროვსკიზე, ნეკრასოვზე; მოგ-ვიანებით მის გავლენას განიცდიან ლ. ტოლსტოი, ჩხო-

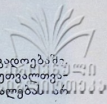
დიდი პუშკინი

დაბადების 175 წელი
(1799-1887)

მიმდინარე 1974 წელი მსოფლიო კულტურის ისტო-რიაში ღირსშესანიშნავი თარიღის წელია, მთელი განა-თლებული მსოფლიო დიდებული რუსი პოეტის—ალექ-სანდრე პუშკინის დაბადების 175 წლისთავს აღნიშნავს. ხოლო ჩვენს ქვეყანაში ამ წელს პუშკინის წელი შეერ-ქვა. თვითონ პუშკინმაც იცოდა, რომ ყოფილ რუსეთის იმპერიაში შემავალ ხალხთათვის მისი პოეზია ისევე გამომხატავდა მათ ოცნებას და სულისკვეთებას, ისევე გასაგებოდა იყო, როგორც რუსთათვის. აკი ამბობდა პოე-ტი ლექსში „ძეგლი“: რუსეთში შემავალ ხალხთა შო-რის ჩემი სახელი ცნობილი გახდება, არ გაუქმდება ჩე-მი ძეგლისკენ მიმავალი ბილიკიო. რუსული კულტურის-სათვის პუშკინის მნიშვნელობა ზედმიწევნით ზუსტად განმარტა ბ. ბელინსკიმ. იგი წერდა: „პუშკინი „ეკუთვნის იმ მარად კოცხალად მარად მოძრავ მოვლენათა რიცხვს, რომლებიც არ ჩერდებიან იმ წერტილზე, რომელზედაც მათ სიკვდილმა მოუხსრო, ისინი განაგრ-

ვი, გორკი, მიაკოვსკი, და XX საუკუნის რომელი რუსი, თუ არა რუსი პოეტი ასედა ამ ზედნიერ გავლენას ჩერ-ნიშებსკი წერდა პუშკინის შესახებ: „ჩვენში მან პირ-ველმა ააბაღა ლიტერატურის ეროვნული საქმის დო-ნებზე, მაშინ, როდესაც უწინ ლიტერატურა დილტანტ-ტოა ეიჭრა წრის სასიამოვნო და სასარგებლო დროს-ტრავება იყო. პუშკინი იყო პირველი პოეტი, რომელმაც რუსი საზოგადოების თვალში დააკავს ის ადგილი, რომელიც უნდა ეკავოს თავის ქვეყანაში დიდ მწერალს“.

პუშკინის პოეზიაში აისახა რუსი ხალხის ეროვნულ-ხასიათის საუკეთესო თვისებები — ლტოლვა სამართ-ლიანი საზოგადოებრივი წყობისაკენ, თავისუფლებს სიყვარული და ბრძოლისათვის მზადყოფნა, მისი კაცო-მოყვარეობა. პუშკინს სჯეროდა, რომ შეუძლებელია და-სამარება იმ ძალენისა, რომელიც რუს ხალხში ჩაქო-ვილი და დასაბამითვე მოცემული, შეუძლებელია, რომ ამ ძალებს მქონე ხალხმა არ გამოიღვიძოს და ხუნდები არ მოიცილოს. ჩვენი საუკუნის 30-იან წლებში ამერი-კელი მწერალი თეოდორ დრაიზერი წერდა: „პუშკინი იყო პირველი წინასწარმეტყველი დღევანდელი რუსი“.

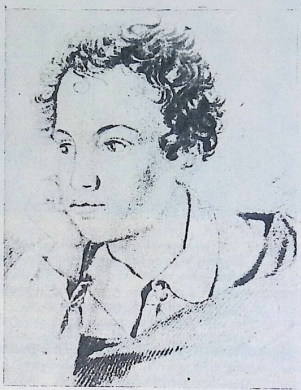
თისა, პირველი, ვინც დაინახა რუსი ხალხის მორალური და სოციალური ზრდის განადიოზული პოტენციური შესაძლებლობანი“.

პუშკინი ჰემპარიტად ისახალო პოეტი იყო, ხოლო მისი შემოქმედება — ერის სულიერი განვითარების. მოწინავე ეროვნული კულტურის განვითარების უღრველესად მნიშვნელოვანი ფაქტორი. პუშკინი არ შედიოდა დეკაბრისტების ფარულ ორგანიზაციაში, მაგრამ მთელი სიცოცხლის მანძილზე ქადაგებდა თავისი დროის ყველაზე მოწინავე იდეებს. თავისი ლექსებით აღვიძებდა თანამედროვეთა ეროვნულსა და პოლიტიკურ შეგნებას, უჩრევად დესპოტიზმისა და ბატონყმობის სიძულვილს, მათ წინააღმდეგ ბრძოლის სურვილს. პოეტის სანუკვარი ოცნება იყო ხალხთა შორის მეგობრობა, ურთიერთისაღმი კეთილად განწყობილი ხალხების ერთ დიდი ოჯახში გაერთიანება. დეკაბრისტების დამარცხების შემდეგ „ღრმე სევდა დაეუფლა ყველა მოაზროვნე ადამიანის გულს, — წერდა გერცენი, — მხოლოდ პუშკინის წმინდა და ლაღი სიმღერა ისმოდა მონობისა და ტანჯვის ველზეზე; ეს სიმღერა აგრძელებდა წარსულ ეპოქას, თავისი ვაჟკაცური პანგებით აგებდა აწმყოს და შორეულ მომავალს გადასახოდა“. ამიტომ იყო ეს სიმღერა ახლობელი და მშობლიური არა მარტო რუსი, არამედ ყველა დამოუკიდებელი ხალხისათვის; ამიტომ იყო, რომ იგი შეიძლება მეფე ნიკოლოზ პირველმა და მასთან დაახლოებულმა წრეებმა, და ავი ჭერ სიცოცხლე გაუმწარეს და შემდეგ მოკლეს გენიალური პოეტი.

1820 წელს რუსეთის მეფემ პუშკინს გადასახლების აღკვეთა კავკასია მიუჩინა, მაგრამ მაშინ მხოლოდ პიატიგორსკის მაღლობებიდან მისწავდა მისი თვალი კავკასიონის მშვერვალებს. საქართველო პუშკინმა პირველად 1822 წელს გამოცემულ პოემაში „კავკასიის ტყვე“ ახსენა. ამაზე ადრე და შემდეგაც პოეტს უდიდესი სურვილი ჰქონდა საქართველოს ნახვისა, მაგრამ ვერა და ვერ მოახერხა ჩამოსვლა. ბოლოს, პოეტი, რომელიც ფაქტურად ნიკოლოზ პირველის ტყვეობაში იმყოფებოდა, უნებართვოდ წამოვიდა საქართველოში. თბილისში იგი ჩამოვიდა 1829 წელს. მაშინ რუსეთი თურქეთს ებრძოდა და ფრონტზე იყენებ პუშკინის ძმა, მრავალი მისი მეგობარი და გადასახლებაში მყოფი დეკაბრისტები. მათთან შეხვედრის სურვილის გარდა, გაწამებულ პოეტს უნდოდა გაეცნოდა იმ მძიმე ატმოსფეროს, რომე-

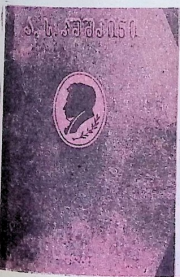
ლიც სუფევდა პეტერბურგის მაღალ საზოგადოებაში. საქვეყნოდ ცნობილ პოეტს ანდარბერია უფვალოვან ლედა და თავისუფლად ამოსუნთქვის საშუალებას აძლევდა.

იმ პირველი ჩამოსვლისას პუშკინმა თბილისში ორი-ოლე კვირა დაჰყო, შემდეგ თურქეთის ფრონტზე წავიდა და არზრუმიდან დაბრუნებისას კვლავ თბილისში გაჩერდა. გარდა ნარკვევისა „მოგზაურობა არზრუმში“. საქართველოში მიღებულ შთაბეჭდილებათა შედეგად

პუშკინი ბავშვობისას

პოეტმა დაწერა ლექსები: „საქართველოს მთებზე“, „კავკასიონი“, „მონასტერი მყინვარზე“, „ზვავი“. პოეტი ტყებზე საქართველოსა და, სავროდ, კავკასიის ბუნებით, აღფრთოვანებული უმღერს მას, მაგრამ იმასაც

პუშკინი განსაკუთრებული მოვლენაა. მასში რუსეთის ბუნება, რუსის სული, რუსული მეტყველება, რუსული ხასიათი ისეთი სისპეტაკით, ისეთი ფაქიზი სილამაზით აიხსნა, როგორადაც აიხსნებოდა ხომელ ლაღდ შავფეი ოპტიკური მინის ამობურცულ ზედაპირზე.

6. გომარი.

... პუშკინი ეყოფნოდა იმ შემოქმედ გენიოსსა, იმ დიდ ისტორიულ პიროვნებათა რიცხვს, რომლებიც, არსებულისათვის რომ იღვწიან, ამზადებენ მომავალს.

7. გელისანი.

გიგანტი პუშკინი ჩვენი უდიდესი სიამაყე და რუსეთის ძალთა ყველაზე სრული გამოხატულებაა...

8. გომარი.

... პუშკინი... მსოფლიოში უდიდესი მხატვარია.

9. გომარი.

ხედავს, რომ „საქართველოს ბედხიერი ჰაეა ვერ უნაზღაურებს ამ მშვენიერ ქვეყანას ყველა იმ უბედურებას, რასაც იგი მუდამ განიცდის“. ასე წერს პუშკინი თავის აღრიხდელ პოემაში „კავკასიის ტყეში“, ასე გულისხმობს იყო იგი ჩვენი ქვეყნის მიმართ ყოველთვის.

ქართველმა საზოგადოებამ დიდი რუსი პოეტის სიყვარულს სიყვარულითვე უპასუხა. პუშკინი თარგმნის: ალ. ჭავჭავაძემ, თეიმურაზ ბატონიშვილმა, გრ. ორბელიანმა, ვახტანგ ორბელიანმა, მის. თუმანიშვილმა, ილია ჭავჭავაძემ, აკაკი წერეთელმა და შრავალმა სხვამ. ქართველმა საბჭოთა პოეტებმა თითქმის მთლიანად თარგმნეს პუშკინის ნაწარმოებები.

პირველი თარგმანები ქართულ პრესაში 1830 წელს გამოქვეყნდა. 1899 წელს პუშკინის დაბადების ასი წლისთავთან დაკავშირებით ილია ჭავჭავაძის გაზეთმა „ივერიამ“ ამ თარიღს მთელი ნომერი მიუძღვნა. მოწინავე წერილში ნათქვამია: „ქართველთათვის პუშკინის მნიშვნელობა ფრიალ დიდია: ამ სამოცდაათი წლის განმავლობაში ისეთი ჩამომავლობა არ ყოფილა საქართველოში, რომელსაც რამე ესწავლოს და პუშკინის მუზას არ დასწავებოდეს. ჩვენი საუკეთესო პოეტები—გრიგოლ ორბელიანი, ალ. ჭავჭავაძე, ნიკოლოზ ბარათაშვილი, რაფიელ ერისთავი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი — ამით ყველა ნაწერებში წილი უძევს პუშკინს. ზოგ მათგანს ნათარგმნი აქვს პუშკინის ლექსები და ზოგის ლექსებს პუშკინის გავლენა ატყვია“.

XIX საუკუნის ქართული პრესა ხალისით ემზადებოდა პუშკინის სახელთან დაკავშირებულ ყველა თარიღს. „ივერია“, „დროება“ და სხვა ყურნალ-გაზეთები აჭვევნიებდნენ წერილებსა თუ ცნობებს რუსი პოეტის შესახებ. პოეტის დაბადების დღესთან დაკავშირებით თბილისის საბჭოს სხდომაზე 1880 წელს ნიკოლოზ ბარათაშვილი, რომ „ის სიმპათია და თანაგრძობობა, რომლითაც პუშკინი მუდამ იხსენებდა კავკასიის თავის თხზულებებში, წინებით ვალდებულსა გვდგება, რომ ჩვენც მივიღოთ მონაწილეობა ამ დღესასწაულში და ვთხოვით ქალა-

ქის თავს, რომ... ჩვენი ქალაქის ერთს რომელსაც ჩას პუშკინის სახელი დაერქვას“. ამ შეთქმულებას როგორც საერთოდ თავის წერილებში პუშკინის ხელმოწერა კოლაქემ ქართული პროგრესული საზოგადოებრიობის შეხედულებები გამოხატა.

მესამიშვილი წერილები უძღვნა პოეტის შემოქმედებას ცნობილმა პუბლიცისტმა ალ. ნანიშვილმა. ერთი წერილში იგი აღნიშნავდა, რომ პუშკინის შემოქმედებას „ქართველებისათვისაც აქვს მნიშვნელობა, რადგანაც ყოველს, ცოტათი მაინც განათლებულ ქართველს არ ასცილებია პუშკინის გავლენა და ჩვენი საუკეთესო პოეტები და მწერლები დავალებული არიან მის წინაშე.“ ნანიშვილი გაბედულად ესმის თავს იმით, ვინც პუშკინს სდევნიდა და სიცოცხლე გაუმწარა. 1880 წელს მოსკოვში პუშკინის ძეგლის გახსნასთან დაკავშირებით იგი წერდა: „პუშკინის ძეგლი ღირსად უნდა დაწესდეს იმას, ვინც მას სდევნიდა და ვინც ახლა სდევნის მამულისა და ლიტერატურის საუკეთესო მსახურით... პუშკინის და გოგოლის სასალოარებზე თუ არ მტერი, ნაულები სამსახური არ მიუძღვით მამულის წინაშე“.

ქართველი საზოგადოებმა ყოველთვის დიდი ინტერესით ადევნებდა თვალყურს რუსულ ლიტერატურულ მოვლენებს და მონაწილეობდა კიდევ მათში, გულ-

პუშკინის ძეგლი თბილისში. აღიგება 1892 წელს. იმ ხანაში თბილისი მთავრობა ახლავდა იმ, სადაც დიდ კომპოზიტორს და მწიგნობარს (მოსკოვის, პეტერბურგის, კიევისთვის და თბილისისთვის) აღიგებდა.)

მიყვარს პუშკინი თავისი სიამაყით, ალა მინათლი ღირსების შედგენით, იგი ლექსებით ვაბეზულად ამარაჩებდა იმ დროის მმართველებს. ო, როგორ მისდა ისე წერდა, როგორც წერდა ჩემი საყვარელი პუშკინი.

ინაბა პუშკალა

ყველა რუს პოეტთა შორის ყველაზე დიდი პუშკინი, ევროპაში არ მოიპოვებდა მასზე დიდი პოეტი.

მ. თუშანინი

მე მიყვარს პუშკინი მისი ნათელი, ფართო, მრავალმხრივი პოეტური პორტრონიკით, სთვის, აღამაინების მიმართ მისი ფაქიზი, პუშანური დამოკიდებულებისათვის.

ინაბა კოლსკი

პუშკინი ჩემი მასწავლებელია. მწერალი გამომშვებით უნდა სწავლობდეს მის საუნჯეს.

ლ. ტოლსტოი

გულ ემბებოდა იმ მძაფრ იდეურ კამათში, რომელიც XIX საუკუნის 60-იანი წლების შემდეგ განსაკუთრებით გამწვავდა რუსეთში, ხოლო ვის მხარეზე იყვნენ ჩვენი მოღვაწენი — ამას შესანიშნავად განმარტავს 1883 წ. გამომქვეყნებული იაკობ გოგებაშვილის წერლის რუსი პედაგოგის კორფის გარდაცვალების გამო. იგი წერდა: „კორფი მოკვდა ისე, როგორც იხორცდა რუსეთის საუკეთესო შვილები; პუშკინები, ლერმონოვები, ბენისისები, გოგოლები, დობროლუბოები, უმინისები

სიყმაწვილში კვდებიან და კატკოვები, ლეონტიევი, პოპედონოსკიევი, სუვორინები და სხვა მოცუტელნი მათუსაილის აქას ციცილოზენ და ყველას თავს აბეზურებენ“. სწორედ აიტომ იყო, რომ, — როგორც ნიკოლოზური წერდა, — ზეგრი არ არის არც ევროპასა და არც რუსეთში ისეთი მწერალი, რომლის თხზულებათაგანი იმდენი ეთარგმნათ ქართველებს, რამდენიც პუშკინისა.

პუშკინი იყო წარსულის ერთ-ერთი უდიდესი პუმანისტი, რომლის პოეზიისათვის დამახასიათებელია ღრმა პატრივისტა პრიონებისა და აღამაინის ღირსებისა მისი საზოგადოებრივი მდგომარეობისაგან დამოუკიდებლად.

პუშკინი იყო ერთ-ერთი უდიდესთავანი მსოფლიოს სიტყვის ოსტატთა შორის.

პუშკინის პოეზია უშუალოდ ეხმარება ჩვენს ეპოქას თავისი ღრმა ოპტიმიზმით, სიცოცხლისა და თავისუფლების სიყვარულით.

პუშკინის პოეზია სიკეთის დაუმრეტელი წყაროა, რომელიც ამხნეებს და ზნეობრივად ამაღლებს ყველას, ვინც მას ეწაფება.

არ გაუქმებულა ერთხანეგარი საუკუნის წინათ გაჩენილი ბილიკი, რომლითაც მილიონობით საბჭოთა აღამიანე უწყვეტ ნაკადად მოედინება სოფელ მიხაილოვსკოეში, რათა კიდევ და კიდევ დაეწაფოს ალექსანდრე პუშკინის ნათელ, ამღობებულ პოეზიას:

შახანე ნათაქა

თხოლის უნივერსიტეტის რუსული ლიტერატურის კათედრის დოცენტი.

პოქალეოქა

რაგზირან მიმრა ინდოელი პოეტი

ნამულიშვილურს მოგაგონებს მოვალეობას, ოდეს დაგვცდებდა ბავთაგან სიტყვა: — „მამულში“ ამ შისფერ სიტყვას თავს ვეღობა ოცნება ჩვენი, — მის წარმოთქმასზე გათვების ხალისი გვაგვებს და, ამამღლებულს, ღმერთის ტოლი გვეგონია თავი!... — ჯერ ტაკატაკუცი არ გაუღის ლეგირდში სიხევის, ჯერ ფრის ვარდისას არ მოათქვას ხაფრანის ფერი, — მხებულ-მთესველი კი მიწდგარადა გასული უკვე: თავს მოვალედ სთვლის, მეგობრებო, თავს მოვალედ სთვლის — აღანას, დათესოს... და მერე ცისკენ, და მერე ცისკენ ეჭიროს თვალთ, ევედროს უფალს —

შემწედ გემნას ლორთქოზა ყლორტებს!...
... აღმოსავლეთით ჯერ კიდევ ტატნობს არ მოპირეია სიმწიფის ფერი, — ქარხნის. მუშა კი მკვეთრი ბიჯით ქუჩაში მიდის: თავს მოვალედ სთვლის, მეგობრებო, თავს მოვალედ სთვლის — დაუზარებლად დადგეს დაგასთან და საქმეს თვისას შვალისთა ძალდონე მთელი!..

... ჯერ სიზმარივით მიირწევა მზიანი ნისლი, ჯერ მზე ნებივრად არც გამლილა დედაშიწაზე — ბავშვი კი მიდის, საყვარელი სკოლისკენ მიდის: თავს მოვალედ სთვლის, მეგობრებო, თავს მოვალედ სთვლის — კაცი გახდეს და მამულს თვისას,

— საფიციარს თვისას, — გამოადგეს და ემსახუროს თავდადებულად!..
დას, ჩვენ ყველა, მეგობრებო, თავს მოვალედ ვთვლით, — თავს უნდა ვგრანობდეთ ჩვენ ყველანი მოვალედ, მკენი! —
ახლ დღებზე ახლებურად თქმული სიმღერით — მზემდ ავციოთ ზეზივით მოზიშვიმე მამულის დროშა!..
მამულის შვილებს დედასავით გვიყვარდეს უნდა სიტყვა, რომელიც ბავთაგან დაგვცდებდა ოდეს — დილის ხალისით აგვიცემს გულებს, — მამულიშვილურს მოგაგონებს მოვალეობას და იმედივით იკიანებს მომავლის გზაზე!..

"ციმბირელი პაპა"

ირკუტსკში, კულტურისა და დან-
გენების პარკის შესასვლელთან, ციმ-
ბირულ ნაძვებს შორის აღმართულია
ძველი იმ აღმინანისა, ვინც მთელი
თავისი სიცოცხლე რევოლუციის
გამარჯვების საქმეს მოახმარა. აქ გა-
ნისგენებს პარტიზანთა ლეგენდარულ-
ი მეთაური ნესტორ კალანდარიშ-
ვილი. მას რუსმა ხალხმა სიყვარუ-
ლისა და პატივისცემის ნიშნად
"ციმბირელი პაპა" შეაქვეა.

ნესტორ კალანდარიშვილის მშობ-
ლიური მახარამის რაიონის სიმონე-
რებო ირკუტსკელ თანატოლებთან
გმეგობრობით. მათ კალანდარიშვილის
შესახებ გამოგვიგზავნეს ბევრი სა-
ინტერესო ფოტოსურათი და დოკუ-
მენტური მასალა, რომლებიც ირ-
კუტსკის საოლქო მუზეუმში ნახეს
ციმბირელმა კვლამაძიებლებმა. მათ
თი ასლი ახლა ჩენი სკოლის მუზე-
უმშია მოთავსებული. აი, ნესტორ
კალანდარიშვილი პარტიზანთა რაზ-
მის შტაბის წევრებთან; მეორე ფო-
ტოზე აღბეჭდილია მტერზე ახედ-
რებულ პარტიზანები. იქვეა აღწა-
წერი ბ. კალანდარიშვილის წერი-
ლიდან.

ჩენს სკოლაში ყველაზე მოწინა-
ვე რაზმს ბ. კალანდარიშვილის სა-
ხელი აქვს მინიჭებული.

გაზაფხულზე გვირის სახელობის
ქუჩაზე ხეები დაკრავთ და მეგობ-
რობის ბარათები გავგზავნეთ შიგო-
რულ ციმბირში.

ნათო ვარძაშაძე,
მახარამის 1-ლი საშუალო სკოლის
მოსწავლე.

ჩემი კარგი ქეთონი

მოხდა ისე, რომ თამაშის დროს
წავიქეცი, ხერხემლი დავიზიანე და
ავიკრი ორი წელი, საწოლს ვარ მი-
ჯავდელი. თვალდაბრუნებულად ძალიან
გავიციდიდე: მეგონა, მომეწყდი მე-
გობრებმა, მასწავლებლებმა, თანასოფ-
ლებლებმა...

მაგრამ ასე როდი მოხდა.
ჩემს სასთუმალთან, ღიდ თოჯი-
ნასთან ერთად, წვიგნებც გაჩნდა.
ძალიან გაძამანვეეს ვინიჩის "კრა-
ზანამ" და ოსტროვსკის წიგნმა "რო-
გორ იწრობობოდა ფოლადი". მარკ

მეჩაიო ვარიშაძე. პაპაბა ტონია,
თბილისის ექსპერიმენტული სკოლის IV კლასის მოსწავლე
ქედაგოგი მერი სარაშული.

ტენის თითქმის ყველა საბავშვო
წიგნი მაქვს. ტომ სოიერი და ჰეკლ-
ბერ დინი ასე მგონია, ჩემთან — სო-
ფელ სალხინოში ცხოვრობებს...

ფოსტალიონს ახალი ქურბალ-გა-
ფეთები პირველად ჩემთან მოაქვს.

გაკვეთილების შემდეგ მასწავლებ-
ლები მოდიან, საკონტროლო თემა-
საც მათი მკაცრი კონტროლით ვწერ
— თვითონ მოვიტხოვ ამას. არ მიყ-
ვარს, როცა სიბრაულის გამო შე-
ღობაის გირწვენ. მე ცოდნა მართლად
მქონდეს!

მანდოლინზე დაკვრა მასწავლე-
ბელმა ოინა თოდუმ მასწავლა. უა-
რდაკსაც დავეუფლე. ამაში თენჯიზ
გიორგაძის წიგნი "ქედარაის ანბა-
ნი" დამეხმარა.

სკოლის ამხანაგებს სწავლაში არ
ჩამოვრჩი, ხუთოსანი ვარ, და ეს ჩე-
მი მეგობრების წყალობითაცაა.

რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე გია
არახანია, მანანა მაჭარაძე და ელიკო
ბასილია ჩემი ხშირი სტუმრები
არიან. სკოლის ამბებს მათგან ვი-
ცებ. ისინი მოვალედაც თვლიან
თავს, რომ ყურადღება არ მომაკ-
ლონ...

ჩემი სახლის ახლოს სანატორი-
ულსო ტიპის სკოლა-ინტერნატი. იქ
სწავლობს და ცხოვრობს ჩემზე ორი
წლით უფროსი ქეთონი ბერიშვილი.
ყოველ მეორე დღეს ჩემთანაა. ო,
როგორ მინებარია მისი მოსვლა! ფეხის
ხმაზე ვცნობ, როცა კიბეზე ამოდის.
კარსაც მორიდებით. შემოაოებს

ხოლმე. ტკბილეულის გარდა, უსა-
თოდო მომიტანს ახალ წიგნს, მო-
მიყვება სკოლა-ინტერნატზე, იქაურ
ამხანაგებზე.

ჩემს მეგობარს VII კლასში სა-
წყობრო მომხატვრების კონკურსზე შე-
ორე ადგილი აუღია.

ქეთონს ღვიძლის ტყვილი აწუ-
ხებს. მაგრამ ჩვენ არასდროს ვა-
პარაკობთ ჩვენს ჯანმრთელობაზე.
უთუოდ ამიტომ, როცა იგი ჩემთან
არის, სულაც არ მგონია, რომ ა-
დენი ხანი ლოჯინად ვარ.

ექიმები მეუბნებიან, ბევრჯერ აღა
დაგრაჰა... როგორც კი წამოდგე-
ბი, მე და ქეთონი ჩემს ლამაზ სა-
ხინოს ვევიდეთ. უკარების ხევი-
ში ვისეირნებთ, მდინარე წახურის
ულამაზეს ნაპირს აყვებთ, მის ა-
კამა სიღრმეში ჩაიხედათ, შევს-
ვამთ კიდეც ყინულით ცივ წყალ-
და ლურჯ-წითლად დაწიწკლან
კალმახებსაც გავადენებთ თვალ-
წახურის კალმახი ხომ საქვეყნოდ
განთქმულია!

ქეთონი დამპირდა, სკოლა-ინტერ-
ნატელები ზაფხულში წახურის სა-
თავისებრ წავალთ და შენც წავი-
ვანთ — დავივლით ქვიბის მთებში
სწორედ ამ მთიდან მივდინება წა-
ხურა.

ძალიან მიყვარს ჩემი მეგობარ-
ქეთონი!

ლიანა თოდუა.

გვიგებკორის რაიონის ხოც. სასკო-
ლის საშუალო სკოლის V კლასის მოს-
წავლე.

თქალისი 0603001

ბავუვრითხილდებით

რ არ ხეხილი გნებავთ, რომ ჩვენი სკოლის ნაკვეთებზე არ იყოს დარგული: ვაშლი, მსხალი, ატამი, ქერაძი, ბალი, ალუბალი... აქვე ხარობს ვაზი. მაგრამ მხოლოდ ამის როლიც დაეჯერდით. მეექვსე რაზმელებმა ვადაღწევიტთ მეგობრობის ხეივანიც ვაგვეყენებინა. ეს აზრი შთაგვაგონა იმ წრულმა მეგობრობამ, რომელიც არა მარტო საქართველოს, არამედ საბჭოთა კავშირის ბევრი ქალქის პიონერებთან გვაკავშირებს. პიონერთა ოთახში მოწყობილ მეგობრობის კუთხეში თავმოყრილი გვაქვს ჩვენი თანატოლები მთელი ენკიდან, სექსტოპოლიდან, ძერუნიციდან, უფუდან, ტულოდან გამოგზავნილი უამრავი წერილი და სამასსობრო საჩუქრები.

ეს ვადაწვეტილება სხვა რაზმებმაც მოიწონეს და მალე მთელი რაზმეული ჩაება ამ საქმეში. შევთანხმდით, რომ ჩვენი ნაზარევის განხორციელების კომუნისტური შაბათობის დღეს შევედგებოდით.

და აი, თბილისიდან ამავე მოვიდა: შაბათობაში მონაწილეობის მიხედვით 62-ე საშუალო სკოლის პიონერ-მოსწავლეები გევევითო. რაკაკიველია, ამ ცნობამ ძალიან გავგახარა. მაშინვე დავფაქურდით საქაო რაოდენობით ნერგების მოსამარაგებლად. ნელო მასალაქემ სამი ნერგი მოიტანა, ფულანარა ჩიხუზაშვილმა — ორი, თამაზ გათენაშვილმა — სამი, ასევე სხვებმაც და ერთ დღეში თავზე საყარი ნერგი დავვიგროვდა.

დაინუნულ დღეს თბილისელი მეგობრებიც მოვიდნენ, თან საჩუქრად წიგნები და ხის ნაკეთობანი ჩამოგვიტანეს. ვიფიქრეთ, სანამ სტუდები დაისვენებდნენ, მათთვის პატარა კონცერტი ვაგვემართა. ასეც მოვიქციეთ. მარინე ტუეუზაქამ რამდენიმე სიმღერა იმღერა, გულნარა დვალაშვილმა და ლალი აბაშვილმა ლექსები წაიკითხეს. შემდეგ ცეკვა-თამაში გაჩაღდა.

მერე კი სკოლის ეზო-ყურეს მოვედეთ. წინა დღეს მოზიდული ოთხი ტონა ჯართი ერთ ადგილას კოხტად დავახვეეთ. ბოლოს ხეივის განეებას შევედგეთ. თბილისელებმა: თამარკო მისურაქამ, მერაბ და ზურაბ ონიანებმა, ნიკო ტატუნაშ-

გორის
კოლექციონ
ბერათი

6880
მამობარანი.
მინიონ
მანაიქი.
6 წლის

ამ წერილმა დიდი სიხარული მოიტანა სკოლაში. მშვიდობის საბჭოთა ფონდის ხელმძღვანელი, მწერალი ბორის პოლევოი მადლობას გვიცხადებდა მშვიდობის ფონდში შეტანილი ჩვენი პიონერული წვლილისათვის.

საქვე სამი წელიწადია, რაც სკოლა მშვიდობის დაცვის საბჭოთა კომიტეტის კოლმქტიური წევრია. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ მშვიდობის ფონდში ყოველთვიურად შეგვაქვს პიონერული მანეთები — ჩვენი შრომის გასამრჯელო.

როცა საკონსერვო ქარხანაში საქმე მოძალდება, ყველანი ვირაზმებით და ხილის გადასარჩევად მივდივართ. შაბათობებშიც ასევე ერთსულადავ ვმონაწილეობთ. ქუჩების გამწვანებაც ბევრი ვიმრომთ კომკავშირელებთან ერთად.

გვიხარია, რომ ჩვენი მარჯვენით ვაკეთებული საქმე მშვიდობას ემსახურება.

ბაპაი ანატოლიანი,
სამტრდიის მე-8 საშუალო სკოლის მოსწავლე.

თბილისის დამცემლები. პასხანა მამობარანი, თბილისის 102-ე საშუალო სკოლის V კლასის მოსწავლე პედაგოგი მინი სარაული.

ვილმა, აეთანდლო მიქაშვილმა და სხვებმა ასზე მეტი ორმო ამოიღეს და შგ წერებში ჩაყარეს.

სალომს, გაცილებინას, სტუმრებმა ერთი თხოვნა დავერთოვეს: ახალ-დაარსებულს მზარუნველობას ნუ მოაკლებთო. რა თქმა უნდა, თვალისიხივით გავფრთხილებით თითოეულ ნარკავს, რომ ღონიერად იშრომოს მეგობრობის ზეივანში.

ვიტორ აბაშვილი,

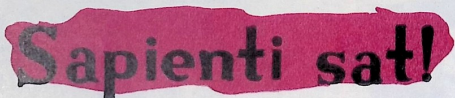
მცხეთის რაიონის ძალიის სასულიერო სკოლის VI კლასის მოსწავლე.

**პროფესია
პრემიული გაქვს**

ძალიან მიყვარს წიგნი, კერძოდ-გაზეთები. ამ სიყვარულმა მარტო ჩვენი სკოლის ბიბლიოთეკის წევრობა როდღ

მაქმარა, ერთ მშვენიერ დღეს, ჯერ კიდევ პატარამ, უფროსი დის თანხლებით, 41-ე მასობრივი ბიბლიოთეკის კარი შევადე. აბა, როგორ ავიწერით ჩემი გარემოება და აღტაცება, როცა ნაირ-ნაირი წიგნებით დატვირთულ გრძელ თაროებს შევადე თვალი... მეგონა, ზღაპრულ სამყაროში მოხვდები-მეთქი. ბიბლიოთეკარებმა დამიყვარეს, შემირჩიეს შესაფერისი წიგნები. ბაღე დავესტოვებო მათ, საბიბლიოთეკო სამუშაოშიც ყოტაით გავეწირე და ამ საქმეც ისე გამიტაცა, რომ ბიბლიოთეკის თანამშრომლებს ვთხოვდი რამდენიმე ცალი ვიწრო მულარის შეუვსებელი ბლანკი ვიქუბინათ ჩემთვის... რად მიხდოდა? ამ ბლანკებით ტულ-ამხანაგებში „ბიბლიოთეკარობანას“ ვთამაშობდი. როცა წაითვებოდა, ბიბლიოთეკის ხშირი სტუმარი ვაგხდი. ამასთანავე შეძლებისამებრ კიდევ ვზონაწილოვდი ზოგიერთი სამუშაოს შესრულებამში.

გასული წლის ივლისში 41-ე მასობრივმა ბიბლიოთეკამ წინააღმდეგობა აღწერა დაიწყო. ეს ძალზე მძიმე ვადი საქმეა: ბიბლიოთეკის წიგნებიც, საც უნდა მივმსახუროს და პარალელურად ათეულთასობით წიგნიც ავსებო ჩვენი სკოლის ხელმძღვანელებმა. ვალისთვის ეს მდგომარეობა დიდი ტრამბა ნინო კვანტალიანამ, პარტიკანიზაციის მდივანმა აღიწინა. მაშინ კომკავშირის კომიტეტის მოქმედებას ბევრან ოქროპირივმ თავი მივუბრუნე თინღისში მყოფ უფროს ბიბლიოთეკის, კომკავშირელებს და დამავაფასე დახმარება გავეცემა ბიბლიოთეკის თანამშრომლებისათვის. ძალიან მიმსახარდა — ეს ხომ ჩემი სასურველი საქმეა! თოელი წაუსული მხარნი ვუდეთი ბიბლიოთეკას. ჩვენთან ერთად საქმიანობდნენ ფოლადისმანამიქარანის (ბიბლიოთეკა მის ტერატორიაზე) მუშაკები: ელენე ბიაშვილი, ვ-

წმინდა ანასიაზე

შანტასტრიკური მოთხრობა

მხატვარი ი. სამსონაძე.

ბატონო ჩემო, ნუ დამზარდები და გაისარჩეთ: გადმოიღეთ თაროდან „კოსმოსურ მოგზაურობათა ენციკლოპედიური მატრიანის“ შესაძრევი ტომი, ჩადეთ საპროექციო აპარატი და მოძებნეთ 375-ე გვერდი, მეორე აბზაცი. იპოვეთ? ახლა ხმა-მალა წაკითხეთ, რასაც ეკრანზე ხედავთ: „2235 წლის 19 მაისს უტაფანიას ფოტონური იახტა „ფარნავანი“ დეშეა R-422-M-14 პლანეტაზე და ერთი კვირა დაყო იქ. პლანეტა დასახლებულია მაღალგანვითარებული არსებებით, მაგრამ სანიკოცხლოდ გამოუსახლებელია“.

სარწმუნო წყაროებიდან გავიგე, რომ სტატია, რომელიც ერთმა ცნობილმა ჟურნალისტმა „ფარნავანის“ ზემოხსენებული რეპედიციის შესახებ დაწერა, თავდაპირველად საქაოლ ვრცელი და ილუსტრირებულიც კი ყოფილა. მაგრამ ხომ მოვესხენებო ზოგიერთი რედაქტორის ბასრი მატერიალის აშხავი. ეტყობა, „მატიანის“ შესაძრევი ტომის რედაქტორს იმ ცნობილი ჟურნალისტის სტატია ძლიერ შეუევიცავს, ტექსტისთვის ილუსტრაციებიც ზედ მიუყოლებია და ჩემი ფოტოსურათიც თან გაუტანებია.

წავლო ხომალდი გახლდათ. რომელიც სუბერსონიკური სიჩქარის დროსაც საოცრად მანევრირებარანი იყო და სხვა თანამოძებთან უზალო ბიოლოგიური მიკროსისტემით გაბირჩვდა. ეს იახტა პრემიად მიიღო ხელოვნური გრავიტაციის დაზომირებული სერიოზული გამოკვლევისათვის და, ტრახანად ნუ ჩამოაშრამეთ, საქაოლ ჰევიზურადაც გამოვიყენე. დაჯილდოვბიდან (სწორედ იმ დღეს შეიხსრულდა 14 წელი) დღემდე ჩემი „ფარნავანით“ ბიოლოგობით ეკოლოგიური გაივირ და ჩვენი გლაპტაციის განაპირა სერეკეები ნახიჯ-ნახიჯ გამოვიკვლიე. „კოსმოსურ მოგზაურობათა ენციკლოპედიური მატრიანის“ შესაძრევი ტომში აღნიშნული ექსპედიციის „ფარნავანის“ მეჩვე დამაოქვლებელი რეგის გახლდათ.

ბარადიქსია, ხომ? „დასახლებულია, მაგრამ სასიკოცხლოდ გამოუსახლებადარიო!“ ასეა. ლაკონიურობის გამო დევნებნას ხშირად ახსურდამდე მივეყვართ ხოლმე. არადა, საოქმელის სათელსაყოფად თუნდაც მხოლოდ ერთი წინადღებდა, სულ რამდენიმე სიტყვაც კი იკმარებდა...

ჩემი ფოტოსურათი-მეთქი... ჰო, იმ, „ფარნავანის“ მეთაური მე გახლდათ — უტა ფანი ვარ ექ. ცოტა უტეხური სახელი და გვარი მაქვს, ხომ? ახლა იშვიათია ასეთი ბგერათმეხანებანი... ყოლნი გახლავართ, ფასილებლის შთამომავალი... დიანა! „ფარნავანი“ თავისი დროის ბრწყინ-

R-422-M-14 პლანეტაზე, კაცს რომ თქვას, შემთხვევით მოგვხვდა იახტის ბიოლოგიური მიკროსისტემაში მხოლოდ ერთი სუსტი რგოლი იყო — წყლის რეგენერატორი თქვენ აღბნა, მზრებს აიხეგება — წყალი მთავარია და, თუ სწორედ წყლის რეგენერატორი არ ვართო, მაგ თქვენ ნაქვებ ხომალდ უნდა რაღა ჰქონდით. მაგრამ, ვერ ერთი, მე არ მითქვამს, არ ვართოდ-

1. სუბერსონიკური — სინათლის სიჩქარეზე მეტი (ფანტ.).
2. რეგენერატორი — აღმდგენელი განკაზმებული.

რამე განვიხილო, რუსუდან გამყრე-
რამე ჩვენი სკოლის პედაგოგი ნინა
ლოძე, მზარსიონური კარგადა თურქა-
ბერაძე, მზარსიონური კარგადა ქარხნის
მე... მზარსიონური კარგადა ქარხნის
მე... სოციალისტური შრომის გმირი
საბურთალოს რაიონი. გული სიამაყით მე-
გობრად, რომ უფროსებთან ერთად მეს
შეგვიძლია წვლილი გაუკ საქმეში.

შრომა დაგვიფასდა: შევიღი ნომერის
დღესასწაულის წინადღეს ჩვენი სკოლის
დირექტორმა სასუბიშო წავაგვიტოვა
41-ე მიწლითოვეს გამგის ბრძანება,
რომლითაც იგი მადლობას გვიცხადებ-
და. ბრძანების ტექსტი შეტანილი იქნა
ჩვესი პირად საქმეებში.

ჰეგე არჩეული მაქვს ჩემი მოზავალი
პროფესია — მიწლითოვეარი გახვდები.

მანასა მანასუფაშვილი,
თბილისის 119-ე საშუალო სკოლის
VII კლასის მოსწავლე.

მეთქი, მხოლოდ მისი სისუსტე აღ-
ნიშნენ. გარდა ამისა, ეს სისუსტე
მხოლოდ შეფარდებითი ვახლდათ --
სისტემის სხვა ბლოკები პრაქტიკუ-
ლად მუდმივმოქმედნი იყვნენ,
წყლის რეგენერატორი კი შეუცუთებ-
ლად ხუთი წლის მუშაობის გარან-
ტიას იძლეოდა. ხუთი წლის შემდეგ
რეგენერატორის ერთ-ერთი დეტალი
ცვდებოდა, მაგრამ მის გამოცვლას
მხოლოდ ნახევარი საათი სჭირდებ-
ოდა, ასეთი დეტალი კი ბარე ათი
ცალი იწყო ხომალდის სათადარიგო
ნაწილების ნაკვეთურში.

სწორედ იმ მერვე რეისში, დედა-
მიწიდან გამგზავრების მეხუთე
წელს, როცა, ის იყო, დავალება შე-
ვისრულ და მზის სისტემისაკენ შე-
მოგზურენდი, წყლის რეგენერატორის
სკალაზე წითელი ნათურა აინთო.
ამას ძალიან არ შეგუწულებივარ.
დაწყებული საქმე ბოლომდე მივი-
ყავი, და მხოლოდ ამის შემდეგ მოე-
ყებენ სათადარიგო დეტალი.

აბა, ჰუმშიარტად არ გისურვებ-
ლით, რომ ოდესმე იმავე მდგომარე-
ობაში მენახეთ. რომელშიც იმ წანს
აღმოჩენენ: კოსმოდრომის ტექნი-
კოს, ვისაც იანტიის სამოგზაუროდ
გამაღლება ეყისრებოდა, ნაკვეთურში
ფაქობად დაელოდებინა არა R-5 რე-
გენერატორის („რეგინას“) დეტალე-
ბი, რომლებიც „ფარნავასს“ სჭირ-
დებოდა, არამედ R-131 რეგენერა-
ტორისა! R-131 ვანკუთვინილი იყო
გენერატური ვარსკვლავთმორისი ლა-
ინერებისათვის და „რეგინას“ სილი-

დითა და სიმძლავრით ათჯერ მიხიკ
აღემატებოდა. ჰოდა, მითხარით, ის
ვეება დეტალი ჩემს ჰაწია რეგენე-
რატორის რანაირად მოერეგებოდა?

... აი ასე, ბატონო ჩემო, შუა კოს-
მოსში აღმოვჩენდი უწყოლოდ, მარ-
ტიდომარტი, უმეგობროდ, უმიე-
დოდ...

უმიედოდ-მეთქი... არა, არ იფიქ-
როთ, რომ იმდენი ვადავიწყებტი!
სხვისი დახმარების იმედი არ შეი-
ძნა, თორემ საკუთარი თავის, საკუ-
თარი ძალების რუწენა ბავშვობი-
დანვე ჩამინერგდა, მერე კი სკოლ-
ამდომიდანვე და განმძიკეთა. მარო-
ლაც, კოსმოსში რომ მიიღობი, ყვე-
ლაფერისათვის მზად უნდა იყო: შე-
იძლება ბრწყინვალე აღმოჩენის აე-
ტორი გახდე, მაგრამ არც სრული
მარცხია ვამორცხული. შეიძლება,
მთელ გზაზე მარტოხელი, მაწანწა-
ლა ასტეროიდც ვერ დაღინა,
მაგრამ უკან დაბრუნებისას ერთმა
ნამცეცა მეტეორმა მოვიღოს ბოლო.
ნურც ის ვაგიყვირდება, რომ რეაქ-
ტორმა მთელი საწვევი წამის შე-
ათედში დახარჯოს და თავბრუდამ-
ვევება სიჩქარემ ირმის ნახტომის
სახლვრებს მიღმა გააჯეპროლოს. მე-
რე ჩაწეკი ანაბოზში და მილიონ-
ნობით წელი იხეტიალე ვარსკვლ-
ავების უსასრულო ბილიკებში...

თავი ვაგიმხნევე და კოსმოსი მო-
ვათავალიერე.

„ფარნავასის“ ახლომახლო, ხელ-
მისაწვდომ მანძილზე, ათიოდე პლა-
ნეტა ვიპოვნე: ატმოსფერო მხოლოდ
ორ მათგანს აღმოაჩნდა. ერთი ცთო-
მილო ამიავისა და მეთანის მკვრივი
ფენით გარშემორტყმული ვაყისულო
სფერო გამოდგა. სამაყვიროდ, მე-
ორის ატმოსფეროში ანალიზატო-
რებმა წყლის ორთქლი აღმოაჩინეს.
მამნივე მისკენ შეგბრუნდი და ორი-
ოდე დღის შემდეგ უკვე ამ მშვენი-
ერი ცისფერი პლანეტის თანამგზავ-
რის ორბიტაზე გტრიალებდი.

პლანეტაზე ზონიორ ვავგზავნი, მე
კი გამოთვლულ მანქანას მივეუყეკი
და, ვილრე ჩემი მშვერავი ატმოსფე-
რის შედგენილობის ამასიათეგ-
ნებს ვაღმოსცემდა, ცთომილზე და-
შვების ტრაექტორია გამოვთვალე.
ზონდის ცნობებმა საყესებით და-
მაკამყაფილია: პლანეტაზე საკამაოდ

იყო ენგბადი — იგი ატმოსფეროს
მთელი მოცულობის 14 პერიოდებში
შეადგენდა (ტირანხევერეც — ხელოვნ-
ი დედამიწისათან შედარებით); ამას-
თანვე, ცხადდ იგრძობოდა ნახ-
შაროვრავის სიჩქარე — მთელი
მოცულობის 7 პერიოდები (ორას
ოცდაათობხევერე მეთვი დედამი-
წისათან შედარებით); მეთანის შემ-
ცველობაც საკამოდ დიდი აღმოჩ-
ნდა — 0,009 პერიოდები, ანუ სამაყ-
ვერ მეთვი, ვილრე დედამიწაზე.
ერთი სიტყვით, მალე დავადგინ-
ე, რომ პლანეტა მალაღახევითარე-
ბული ადამიანისებური არსებებით
იყო დასახლებული, რომელთაც

¹ ირმის ნახტომი — გალაქტია, რომელ-
საც ჩვენი მზის სისტემა ეკუთვნის.
² ზონდი — მშვერავი აპარატი, რომელ-
საც ატმოსფეროს ფენების ან ოკეანის
სიღრმეშია კვლევებისათვის იყენებენ.

მოგზაურობა ყნოსვის რეკონსტრუქციის ახლანდელს, ამიტომ რეკონსტრუქციის ში ჩამოწოლილმა რუხმა ნიღბის ცხვირის ნესტოები ამიწვა, მაშინ ვიგერტენი ავტომანქანის ძრავის მონაბოლქვის მწვავე სუნს.

ანემორელები ისეთივე რუხი რისა იყვნენ, როგორც მათი შენობები, და სახლიც და ადამიანიც ერთი მასალით გაკეთებული მგვილობით (ანემორელები ისე გვეგონება, რომ შეიძლება იმათაც ადამიანი უწოდო). ქალაქიც და ხალხიც პოლუსული, სვედიანი ჩანდა, ყველაზე მძიმეფენით საქმიანი, სერიოზული და თავზიანი ვახლდათ, ყველა საღვალე მიიჩქაროდა... ქუჩებში ტრამპორტის გუგუნის, კრილის, შინისა და სტვენისაგან ყურთამბუნა აღარ იყო, კაცო კაცს რომ დალაპარაკებოდა, ვერაფერს ვაგონებდა თუმცა მთხედამინე თავს არაფერი უწებდა საუბრისათვის — ყველა თავისი საქმე ჰქონდა...

ერთი სიტყვით, ეს იყო ტიპური ტექნოკრატიული ცივილიზაცია, ერთი იმათგანი, რომლებიც თავბრულმახვევი სისწრაფით ვითარდებოდა, უკან მოუხედავად წინ მიეჭანებოდა გეომეტრიული პროგრესით მიმავალი ტექნიკის ბორბლებით და ვერ ამჩნევდნენ, რომ უფსრულს უახლოვდებიან. ისინი აბრეშუმის ქიას ჰგვანან, რომელიც მხოლოდ იმისთვის არსებობს; იმისთვის ცოცხლობს, იმისთვის იცვლება, რომ სიცოცხლის ოცდამეექვსე დღეს თავის გარშემო პარკი მოიქსოვრის და შიგნით იყრებოდა... თუმცა მათ შორის გამსაჯებდაცა: აბრეშუმის ჰია მერე პეხელად იქცევა, ტექნოკრატიული ცივილიზაცია კი საბოლოოდ ისმარება თავს...

ანემორელები ყოფნის მეშვიდე დღეს თიხობაზე კოსმოსტრისტის ქაჩნფთან ერთად დაეკავიერებოდნენ ნეტის ისტორიული მუზეუმში. ბევრი საინტერესო რამ ენახებოდა, რამე ერთი ისეთი ექსპონატი მანვე ნეს, რომელმაც ძალზე დაამაგწვინა და, ბოლოს, მიკატანხა კიდევ მომეწყყო ეს საუბარი.

მუზეუმს რამდენიმე ათეული მეტრი ეკავა. პატარა, ძალზე ნაკლები ფორტული ავტომატურებიც და უმხაუროდ მისრიალებდა პლასტიკატის ბილიკებზე ყოველი ცოდნე გილი გზადაგზა ვეცხნებდა.

1. ტექნოკრატია — ტექნიკის გამაჯობებელი.

პრობლემად არ მიიჩნდათ უცხო გონიერი არსებებთან კონტაქტის დამყარება; პლანეტას სახელად ანემორა ერქვა და წელს ირმის ნახტომის მონსტროსი მიკროასოციაციის წევრობის ორი საუფუნე უსრულდებოდა.

ამის შემდეგ ხუთიოდე საათიც არ გასულა, რომ ჩემი აფარხავზი მოხდენილად დაემკვა ანემორას მთავარი ქალაქის ახლოს მშვენიერად გამართულ კოსმოდრომზე. შეხვედრის ცერემონიალმა მშრალად და საქმიანად ჩაიარა (საუბარი მიკროასოციაციის ერთიან ენაზე მიმდინარეობდა). ანემორელებმა, რომლებიც ტანმორჩილ, კახვანარა, მელორტი

და უფერული არსებები ამოიჩინდნენ, საქირო ლეტალების დამზადება აღმოითქვეს, თანაც თავზიანად მიხილეს მესარგებლად მათი სტრუქტურით.

მეც სიამოვნებით დავთანხმდი და ათიოდე დღით დარჩენა ვადავწყვიტე. ზონდისა და ანალიზატორების მონაცემებმა ადრევე შემამზადეს და ამიტომ არ გამკვირვებია, როცა დელქალაქის ქუჩებში სიარულისას სუნთქვა ისე გამიპირდა, თითქოს ჯომოლუნგამზე ვყოფილიყავი. მაგარი ჟანგბადის ნაკლებობა იმდენად არ მაწუხებდა, რამდენადაც ნახშირორჟანგისა და სხვა მავნე აირების სიჭარბე. კოსმოსმი წლობით

ნახს. ჩვეულებრივ: მისი განმარტება ამოწმული იყო. ჩვენს თვალწინ ვაძლიარა ანერგის მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის მკაფიო სურათი. განიხილოთ, შრომის, წინსვლისა და პროგრესის მაგალითები, პირველი ადამიანობისა და პირველი ხელოვნების მემკვიდრეობის მკაფიო, მიხედვით თანამზავრის მკაფიო, მიხედვით თანამზავრისა და სოკიანო წესებშია ქარხნებისა და სოკიანო წესებშია პანობები, ახსოვდებოდა კოსმოსის დაქრების მსახივრო ექსპონატები, ტექნიკა, ტექნიკა, ტექნიკა...

— ის, რასაც ახლა იხილავთ, უფრო ყველაზე დუჭერებელი — უფრო ადამიანური მოეჩვენებათ, — თქვა გიგმა და, აინფორმე ყოფრის ერთი შეხების მანძილზე, გვირს, პირველი ადამიანის ღმირის მსგავსი გიგმა, თუცა გადაჭრით ვერ ვიტყვი, მაგრამ გაიღიმა თუ არა ჩვენმა გიგმა. — ეს უცნაური ფორმისა და ფერის პარაზიტული სხეულები, როგორც ამოიხივ, ჩვენი მიკროსკოპიის ზოგიერთი პლანეტაზე დღესაც სავალია გავრცელებული. თითოეული მათგანი მეცნიერის აზრით, ოდესღაც აინფორმე მსგავსი პარაზიტული ყოფილა დაფარული, მაგრამ შემდეგ დაუდევრები მიზნების გამო, გადავარგებულა და თითქმის ახსოვებულა გამქრალა. ხუთასობე წლის წინათ ერთ-ერთი ზღვის პირას, დინარის შესართავთან, ამ მუწანე პარაზიტის რამდენიმე ნიმუში აღმოუჩინათ. მეცნიერთა ერთმა ნაწილმა იგი რეჟექტა¹ მიიჩნია, სხვებმა კი კოსმოსიდან შემოჭრილ უცხო სხეულად ჩათვალეს. ასე იყო თუ ისე, პარაზიტები ჩვენს მუზეუმში აღმოჩნდნენ და შესაძლებლობა გვეძლეოდა დაათვალიეროთ ისინი, თან წარმოიდგინათ, რას დაემსგავსებოდა ჩვენი კეთილმოწყობილი და იდეალური მოწყობილობის პლანეტა, მუზეუმი და გზები ამინიერი სიამინიერი რომ იყოს დაფარული...

ავტომატარებელი გამჭვირვალე პლასტიკატის ჰერმეტიკ გამზაოთან შეჩერდა. ჩვენს თვალწინ ხასხასა მუწანე მინდორი გადაიშალა. მინდორზე რამდენიმე ტანმორჩილი ხე იდგა, რომლებიც ჩვენებურ მუხას ჰგავდნენ. ბოლახში, ალავალავ, ბაბუწყვერასნაირი ყვავილები კიაფობდა. უზებურად ოპომაზანელ კოსმორების ტემბს გადაეხედეთ. ისინი გაოგანებულები იდგნენ და ნესვივით

წაგრძელებულ თავებს გაეკვირებოთ ავტომატარებლებს.

— ხომ ვერ მტყვი, რა შედეგნილობისა ჰაერი გუმბათის ქვეშ? — შევეკითხე ვიღს, რომელიც გულწინააღმდეგობრივად იდგა და ოპომაზანელ სტუმართა რეჟექციას უთვალთვალდა.

— გეტყვით, — მომიგო ვიღმა და წამით ჩაფიქრდა, ეტობოდა, ციფრებს იხსენებდა. — პირ... 78 პროცენტი აზრტი, 20 — ენგბალი, ერთი — არგონი, სამი მიათელი — ნახშირორჟანგი, ხუთი მესაბათსელი — ვაუალბი...

— გვალბობთ, საემპრისია... — თავზიზიანად შევაწყვეტინე ვიღს. „ეს ხომ დედაბრის ატმოსფეროს შედეგნილობაა! — გავფიქრე და ციფრბა ოფლმა დამასხა. — მაშასადამე, ათასობე წლის წინათ აინფორმე ჩვეულებრივი, ნორმალური ატმოსფერო იყო, ნიავე ქრალა, ტუცები შრიალბა, ჩიტები ჰეკეკებდნენ, ჰაერში არჟივი ნავარდობდა და გავდნებო ირმები დამოგინებდნენ... დეგრო ჩემო, ეს თავმობტელები, დაჩაფიქრებული და დეგრატირებული ოპომაზანე ამ გაუბედურებულ მუხს ხეებს მუწანე პარაზიტებს უწოდებს, თავისი თავვისფერი ქალაქი კი სოლამზის განსაბერება ჰკრია...“ თვალწინ დამიდგა, როგორ ჩვენებურ უცნაური აინფორმე ზურმუხტისფერი ტუცებს, კაფავდნენ აზოებს, უმორწყალად ელეტდნენ ფრეფრესა და ცხოველს, სმაგეიროლ კი აუნებდნენ ვეება, ჰვარტლანე ქარხნებს, ფაბრიკებს, აფეთქებდნენ ატომბომბებს, ქიმიური ნარჩენებითა და რადიაციით წამლავდნენ ყველას და ჰაერს, მილიარდობით ავტომანქანის გამონაბოლქვით შხამავდნენ ატმოსფეროს... და, ამავე

¹ დეგრატირებული — დაქვიშებული, გადავარგებული, დაეცემა.

დროს, არ ზრუნავდნენ გადაშენებადღეობის გზაზე. დამდგარე ფლორისა და ფაუნის გადაჩინებუ... აინფორმე ყველაზე ჰკრიადათ სინთეზური საკვები — მამ, რალა საჭირი იყო ზორცი და ხილი? აინფორმე ჰკრიადათ კინა და ტელევიზორი — მამ, რალა აუტელეტიკო იყო ცისფერი ტბა, მუწანე მდელი და შრიალ ტუცი? და ასე, ნელნელა იწეოდა ენგბალი, მის ნაკვალად მატულობდა ნახშირორჟანგის, მეთანის, მხოთავი აირის პროცენტიული რაოდენობა... გაქრა მუწანე ფერი... მიუტოვალა და სიხალისის ფერი... სიხალისეად მედღეობის არნახული წარბატებებისა, მოსახლეობის რაოდენობრივმა ზრად იქლო. რადან კატასტროფულად შემცირდა მოზდობის კოეფიციენტი...

ფიქრებად გამოვიკვირე და დიდი, დიდი მალბობა გადავუხადე გამჩენს იმის გამო, რომ აინფორმე კი აა, დედაბრის ბინადარი ვყავი; დედაბრისა, სადაც ჰერი კიდევ არ დაფიქრებოდათ მუწანე ტუცებისა და ციფრბა მოლოგოე ტემბის ფერი, სადაც ჰერი ისევე კარგად იცოდნენ და ასავცდათ დედაბუნების ყიდრი და ძალა...

მეორე დღითვე დავტოვე პლანეტა, და მისევე მანამ არ მიმიხედვს, ვიდრე მორტუელი ვარსკვლავის ციფრბა არ გადაიტყა. მეტე ნელნელა გამქრალდა და სამყაროს სიბოგეში შთაინთქა...

აი, ბატონო ჩემო, ახლა მითხარით, ხომ შეიძლებოდა, რომ ის, რაც მე აინფორმა, ანუ R-422-M-14 პლანეტის შესახებ გიაგბეთ, ორსამ წინადადებად შეეკრებოდა და „კოსმოსული მოგზაურობისა ენციკლოპედიური მატრიხის“ მესამე ტომის 375-ე გვერდის მეორე აზვას დამატებოდა? მაშინ ხომ ცხლი ვანსიციცილოდ გამოუსადეგარი? აინფორმის მაგალითი სხვებს ვაფორმელებდა და უფსკრულისავე დაქანებულ უფნურ ციფრბაციებს, სამუწანეოდა, აქა-იქ ჰერი კიდევ რომ გავხებობოდა ხოლმე, შეაჩერებდა, გაშფაფიზობდა, ვონს მოიყვანდა და კატასტროფისაგან იხსნიდა, რადან, როგორც ვფიცი ლათინები ამბობდნენ, Sapienti sat!¹

ასეა, ყოველივეს როდი ვარკავთ აინფორმის გამოდევნება, ბატონო ჩემო.

¹ რელიქტი — შორბული წარსულის გადმონაშთი.

¹ Sapienti sat — ლათ. კვიანისთვის საემპრისია, გაგებები ვაიგებს.

ღრო ჭიგაუი

ისტორიული ნარკვევი

1510 წლის ზამთრის ერთ მოდრულულ დღეს, ქალაქ ნიურნბერგის ახალგაზრდა მოსამართლე მართლმსაჯულების სასახლის ცივ დარბაზში იჯდა. ელოდა კაცს, რომელზეც ახლა ბევრი რამ იყო დამოკიდებული.

მოსამართლე პაწია გოგონას ერთაზად წაერთვა ფეხი. ამავე ერთი დღით ადრე კი გატყდა მისი საყვარელი მოსამართავი თოჯინა. ექიმები გოგონას ავადმყოფობასა და თოჯინას უშობარობას შორის მაგიურ კავშირს ვარაუდობდნენ. მათ ერთხანს ითათბირეს და, ბოლოს, მოსამართლეს უთხრეს:

— შეკეთე თოჯინა და გოგონაც გაოკოებო.

მოსამართლე ფრთხილად შეხვია თოჯინა ხელსაბოცში და ქალაქის საუკეთესო მექანიკოსს მიაშურა. იმან ნდვლიანად გაკინა თავი: — არავის ძალუძს მაგის შეკეთება. მართალია, მე ვინცოდა ერთ კაცს, რომელიც, შესაძლოა, შესძლებდა, თქვენს შვილას, თუკი ისურვებდა, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, არ იწლებო.

მაღე მოსამართლე ერთი ძველი ორსართულიანი სახლის პარამალზე იდგა და ჭაჭვით გამოშვული მძიმე ჩაქუჩით რკინით შეჭვივდა კარზე უწყურებდა.

კაცი ქალმა გააღო.
— შინ არის ოსტატი, შეიძლება თუ არა მისი ნახვა?

— ეს შეუძლებელია, ბატონო. აი, უკვე სამი წელია, რაც ჩემი ქმარი სამუშაოს აღარ იღებს და არც ხალხს იჩვენებდა. მეც თითქმის ვეღარ ვხედავ. ამიკრძალა მასთან ოთახში შესვლა, ცემით მემუჭრება. წინათ კი მიიღე ქალაქში განთქმული თოქმანი იყო, მექანიკოსად მუშაობდა. შეძლებულად ვცხოვრობდით, ახლა კი ვალდებში ვართ ჩავლდით. კიდევ კარგი, მისი და მიღლია თერძის კუცურს მივათხოვეთ. მაგრამ რა, სანამ სახიძო იყო გვეხმარე-

ბოლა, ახლა კი უარზეა, ამბობს, მერა ვალდებული ვარ უქნარები ვარჩინო. ჩემი ქმარი კი ყურსაც არ აბარებუენს, ხანდახან რამდენიმე დღე არ ევარება საქმელს. მოსამართლეს სხვა ჩარა არა ჰქონდა და ქალს თავისი ვინაობა უთხრა. თანაც დასძინა, სისამართლოდან ვარ მოსული ფრიალ სერიოზულ საქმეზე.

ქალი სწრაფად ავიდა მდელა კიბეზე და მოსამართლეს ესმოდა, როგორ უბრაბუნებდა რომელიღაც ჩაქვტილ კარს, თან სლუჟუნსლუჟუენით ყვიროდა:

— გამოდე, მტანჯველო! ბოლოს და ბოლოს დადგა შენი განეთხვის დღე! სასამართლოდან მოვიდნენ.

თოქმანი კარგა ხნის შემდეგ გამოჩნდა, უკვე წასასვლელად გამზადებული. მოკრძალებული, მაგრამ უტუბი გამოხედვა ჰქონდა.

— მაპატიე, ოსტატი, — უთხრა მოსამართლემ. — არავინ არ ვჩინვის. მოვედი როგორც მუშტარი.

— ამაღე გარჯილხართ, ბატონო ჩემო. კარგა ხანია, შეკეთება აღარ ვლებულია.

— ეს არის ჩვეულებრივი შეკეთება. გადაპირჩინე შვილი, გვიმდრები — შესძახა მოსამართლემ და ოსტატს უამბო, რაც ექიმებმა უთხრეს.

თოქმანმა ყურადღებით მოუსმინა და, ბოლოს, უთხრა:

— დაძინე თოჯინა. თუ შევძლებ, უსათუოდ გაგკეთებო.

— რა თანხას ითხოვ ბედე?

— ფულს არ ავიღებ.

აი, სწორედ ამაზე ფიქრობდა ახლა მოსამართლე, მართლმსაჯულების სასახლის ცივ ბედებუნდში რომ გარინდულიყო. მას, რატომღაც მტკიცედ სჭეროდა, ხენლიერი გაკეთებდა თოჯინას და მისი გოგონა მორჩებოდა. მართალია იმის იმედი კი არ ჰქონდა, რომ ეს მალე ემხდებოდა.

მოსამართლე ფიქრობდა ოსტატის მოსვლამ გამოიყვანა. ოსტატის უხმოდ მიუახლოვდა და თოჯინა მაგიდაზე დადგა. თოჯინა აცუკვდა. მოსამართლე სიხარულით წამოხტა, ხელი დაავლო თოჯინას და მდელვარებისაგან ჩავარდნილი ხმით ჰკითხა:

— რა შემიძლია გაგკეთო შენი შრომის საზღაურად?

— მხოლოდ ერთი სურვილი მაქვს, — სიწყნარე და მარტოობა მჭირდება. ეს სწორედ ის არის, რასაც ჩემს ოჯახში მოკლებული ვარ.

ცოლი მთელი დღე ხმამაღლა მოთქვამდა ბატონს.

— რად ვინდა მარტოობა? ოსტატმა პასუხს თავი აარიდა.

— კარგი, ვეცდები, რაიმე მოგხერხო, — უთხრა მოსამართლემ. თოქმანმა მდაბლად დაუქრა თავი და გავიდა...

მოსამართლეს გაახსენდა, რომ ხენლიერის და, ლუწოა, ახლას ცილად ვამკვა ნიურნბერგის ვეჯელე მოდურ თერძს, და განკარგულხე სასკა, მეორე დღებზე მოყვანა მოსამართლოში თერძი და მისი მუდღე.

— მიამბე ყველაფერი, რაც პეტრე ხენლიერის შესახებ იცო, — მიმართა მოსამართლემ თერძს.

— სირცხვილია ამის გამხელა, მაგრამ უნდა ვთქვა — თითქმის არ ვინცამ. მას არ სურს ჩემთან საუბარი. სამი წლის უკან ხენლიერა არაფრით გამოირჩეოდა სხვა ოსტატებისაგან, ვიდრე მის სახლში ჩამოსულმა იტალიელმა არ დადიო ბინა. მეტისმეტად უცნაური, გულჩახვეული ვინმე იყო ის სტუმარი. კაცმა რომ თქვას, იტალიელებისაგან კარეს რას უნდა მოელოდეს ადამიანი? ისინი ყველგან ან უკანაღები არიან, ან ჭაჭვებში ჩაკეტილობა ხოლმე ოთახში ხენლიერთან ერთად და რას აკეთებდნენ, ღმერთმა უწყის. ყველა იმას ამბობს, ბატონო კაცი იყო და ხენლიერი მოაჯადოვო.

— შენ რაღას იტყვი? — ჰკითხა მოსამართლემ ლუწოს.

— მოწყურებული ბატონო, ჩემი მხაკარგი ადამიანია!

— აი, სწორედ ამიტომ მოგწვივით ჩემთან. მინდოდა მეხოვო შენთვის, კუნცერი, რომ ხენლიერი შენს სახლში გადაეყვანა, მაგეს მისთვის ჰქერი და სასმელ-საჭეულო. მაგრამ, ამასთანავე არ უნდა შეეცადო მისი მართლობის ხელყოფა.

— ზუსტად შევარსებდი თქვენს თხოვნას, — წამოიძახა გახარებულმა ლუწოვამ.

— რასან თქვენი მოწყალების ნებაა, არც მე ვიცივე უარს, — წაბურტყუნა თერძმა.

— ძალიან კარგი.

ეს სავსე მოგვარდა. გოგონამუც კიტი კარამი სიარული აღიწყო და მოსამართლე უკვე აღარ დაინტერესდებოდა ოსტატის ბედით.

გავიდა სამი თვე და უცებ მოხელემ, რომელსაც ევალებოდა მოსამართლისათვის მოეხსენებინა ახალ

პატმართა შესახებ, ხენლინი ახ-
სენა.

— რა ბრალი ედება? — შეფოთ-
და მოსმართლმ.

— პეტერ ხენლიენმა უმიზეზოდ
სცემდა კუნცერს.

მოსმართლემ ბრძანა, მოეყვანათ
თოქაში.

ოსტატი გაუფრთხილებული
და გამხდარი ჩანდა, ჰაგრამ უტეხად
უპასუხებდა:

— არ მინდოდა კუნცერის დასა-
ხირება. მის ოჯახში კეთილი გუ-
ლით შევედი. პირველ ხანებში კარ-

გადაც ვგრძნობდი თავს. მაგრამ კუნ-
ცერმა არ მომასვენა. თვალთვალი
დამიწყო, ამიტომ იძულებული ვაუ-

ხდი...

— შენს სიტყვებში ლოგოების ნა-
ტამალიც არაა, ხენლიენ. მითხარი,
რამ გაიძულა კუნცერის ასე სასტი-

კად მოპყრობოდი?

— ვერ ვიტყვი. დამსაჯეთ, რო-
გორც გენებოთ...

— ხომ იცი, გაიძულებენ ყველა-
ფერი თქვა?

— რომ მაწამონ, მაინც არ დავძ-
რავ კრინტს.

— ჩემი ვალია ვაგაფრთხილო...
ერთდერთი, რისი გაკეთებაც ძალ-
მის შენთვის, ეს გასამართლების
დანიქარებაა.

ოსტატის მკმუნვარი გამოხედვაში
შეიშო გამოკრთა.

— მოწყულეო ბატონო, ერთად-
ერთ თხოვნას შემოგებდავთ: ღვთის
გულიანთვის როგორც გადაადგი-
ნეთ სასამართლო და რაც შეიძლება
მეტხანს მამყოფეთ ციხეში, თანაც,
ცხადია, მარტო.

— კეთილი, — უთხრა მოსამართ-
ლემ. — მეტს ვერაფერს ვაგაყე-
თებ.

მოსამართლემ პირობა შენარულა
და სასამართლო პროცესი მეთლი
ოთხი თვით გადაავადებინა.

საქმის გარჩევის დღეს დარბაზ-
ში საქალაქო სასამართლოს წევრე-
ბი იხსდნენ, ხოლო დარბაზის შუა-

გულში დადგმულ საქამებზე დიდგ-
ვაროვანი მოქალაქეები მოკალათე-
ბულყვენენ. უბრლო ხალხი კი მათ
უყან იღვა.

პირველად ცოლს დაჰკითხეს. ქა-
ლი ტირილით ამტკიცებდა, რომ
ხენლიენს პასუხი არ უნდა ეგო კუნ-

ცერის ცემისთვის, რადგან სამი
წლის წინ ავსულმა იტალიელმა
მოაჯალოვა იგი.

ლიქშიმ განაცხადა, რომ პეტერი
მას არასოდეს მიუწვნიდა ვიჟად, ხო-
ლო რაც შეეხება მის ქმარს, მან

დამისხატრა ცემა, რადგან არ ასვე-
ნებდა და, ბოლოს, გაუთავებელი
თვალთვალთ მოთმინებლანს გა-
მოიყვანა.

როდესაც სიტყვა კუნცერის მის-
ცეს, ის თავმომწონედ წამოღვა და
დარწმუნებულმა, რომ მისი ნათქვა-
მი დიდ შთაბეჭდილებას მოახდენ-
და, აუჩქარებლად დაიწყო.

— ხენლიენი არსულ ჭკუაზეა და
სულაც არ არის ბოროტი სული
უცოდველი მსხვერპლი. მე მას ვუთ-
ვალთვალედი და დავრწმუნდი: ჯა-
დოქარია, ეშმაკთანაა კავშირში.

თვითონ მოვისმინე მის ოთახში ეშ-
მაკის ხმა!

დარბაზში მხსლომა ბიურგერე-
მა პირჯვარი გადაიწერეს. კმაყოფი-
ლი კუნცერი ერთხანს ღუმდა, მერე
ჩოჩქოლი რომ მიწყდა, განაგრძო:

— როგორც კი ვადმოვიყვანე
ჩემს სახლში, უშალ ვიარე, აქ რა-
ლაც უწმინდურებას ჰქონდა ადგი-
ლი: ჩაიკეტება, დიდი ხნობით არ
გამოიდის. ერთხელ, როდესაც ოთა-
ხიდან გამოვიდა, ჩუმად შევიპარე
და მის მაგიდაზე დავინახე სპილენ-
ძის ნივთი: გვერდები მრგვალი

ჰქონდა, ზედაპირი კი ბრტყელი და მასში რაღაც გულისებრი თანაბრად სცემდა. მაშინვე მივხვდი, რომ კალოქორის ნახსენავ ამ საშინელ ნივთში ეშმაკს შეეხება ხორცი და ეს მიხი გული იყო, რომ ცემდა.

ლოკო უჩრბოვები და მაგიდას ვეცა, პირველი გადავჭირე ეშმაკის სახეოფელს, დუმელში შევაგდე და გარეთ გამოვყარდი. ნახევარ საათში დაბრუნდა ხელიწმინი, კარები ჩაკეტა და კარგად დიდას დაჰყო თიხისში. იტყობა, ირკვევდა რა შეემთხვა ეშმაკს. შემდეგ გამოვარდა და მეცა.

კუხრების ჩვენებამ მოსამართლეებმა და დამსწრე საზოგადოებაც თოქმანის წინააღმდეგ განაწყო. თუ ხელნაწი ჩადოქრა აღიარებდნენ, მაშინ მისი საქმე იწვევებოდა უნდა გადასცემოდა, რომელიც ყველას, ვისაც ეშმაკთან ურთიერთობას დასწავდნენ, საშინელ სასჯელს, უფრო ხშირად კოცონზე დაწვას უსჯდა. ერთადერთი გარჩელობა ხელწმინის, როგორმე თავი ენართოდინა სამოქალაქო სასამართლოს წინაშე და აეცილებინა ბრალდება.

— თოქმანი! — მიმართა ხელწმინის სასამართლოს თავმჯდომარემ. — შენ ბრალად გედება კავშირი ეშმაკთან და ეშმაკის გულის ფლობა.

— მე მთლიანად ვუარყოფ ამ ბრალდებას. — მშვიდად მიუვი ხელწმინმა. — ახალგაზრდობაში იტალიაში ვიყავი, სადაც დავუმეგობრდი შესანიშნავ ფლორენციელ ოქრომჭედელს. იმ პერიოდში გატაცებული ვიყავი მექანიკით და ვცდილობდი შემეძინა ისეთი მანქანა, რომელიც ისევე ზუსტად უჩვენებდა დროს, როგორც ვეება საყოფიერ საათები, და ამასთან ერთად ჰქონდო ჩაეტეოდა აღამიანს. ჩემი პირველი ცდები უშედეგოდ დამთავრდა. დავაბრუნდი ნიურნბერგში და თოქმანობას მოვკიდე ხელი. გავიდა რამდენიმე წელი და ერთხელ ჩემს სახლს მოადგა ის ფლორენციელი. მან მოიტანა საათის მექანიკა, რომელიც სპილენძის მრგვალ ზარდახმეში იტეოდა. საათი არ მუშაობდა — ბევრი ნაწილი აკლდა. გამოირკვა, რომ ერთ მექანიკოსს სიკვდილობს წინ გადაეცა მისთვის თიხის ნახელოვი და ეთხოვა, მოემტინა ისეთი ოსტატი, რომელიც შესძლებდა ამ საშუალოს დამთავრებას. ფლორენციელ მეგობარს, თურმე, მე გავახსენდი და მომეძინა კიდეც.

ჩემი ძველი მეგობარი წავიდა და დამიტოვა ეს ფასდაუღებელი საშუალება. მაშინ დემტოს შემწეობა ვთხოვე, ყველა სხვა საშუალოს თავი ვანებე და ჰიბის საათის გაკეთებას მოვკიდე ხელი. საქმე ნელა მიიქცა და წინ. ზნორად შემატრია ექვი-ქინებ არ ძალმიძს ეს საქმე-მეთქი. ახლომლები ხელს მიმუდგნენ, მოწალოებული ვეგონეთ. იძულებული ვიყავი საათი დამემალა, რომ შინაურებს არ გაეტეხათ. მაგრამ კუნცერმა მაინც მოახერხა ამის გაკეთება, როდესაც ჩემი მრავალი წლის შრომა უკვე ბოლომდე იყო მიყვანილი. და აი, სწორედ მაშინ, გატეხილი საათი ღუმელდენ რომ გამოვიღე, ვცემე კუნცერს, რისთვისაც პატეიება ვითხოვე. აი, მუხსმინეთ, მე მოვახერხე ციხეში მისი შეკეთება.

ამ სიტუებით ოსტატმა ჰიბიდან ამოიღო და მოსამართლეებს გადასცა პირველი ჰიბის საათი. ხალხმა არად ჩაავიდა სასამართლოს პატეივისცემა — თავმჯდომარის მაგიდას მიაწვდა. ეს შესანიშნავი ნივთი ხელიდან ხელში გადადიოდა, ბიურგერებს აღტაცებით მიჰქონდნენ იგი უსურთან.

— სასამართლო შენ უღანაშაულად გცნობს! — სახეიმოდ განაცხადა თავმჯდომარემ. — დაბრუნდი შენ და იშრომე, ნულარავისი გერიდება.

ბედნიერი ლუიზა ძმას კისერზე ჩამოკიდა. მისთვის ძალიან სურდა მიეძინა ერთ კაცს: ეს მოსამართლე გახლდათ, რომელსაც ხელწმინმა გატეხილი თოქმანა შეუკეთა.

მ. კოლომა.
მხატვარი მ. კობახაძე.

ტყე რომ არ იყოს ამ ქვეყანაზე იცით რა უბედურება დატარებულა წვიმიბისა და თოვლის დროსი მერვე მთებიდან ღვართეფები დაეშენებოდა, წალოკვება აღამიანის ნაშრომ-ნაშაგარსა და კულტურის ძვირსა ძველებს. ზაფხულობით დამარბოდა წყაროები, ნაკადულები, მდინარეები, დადგებულ მტერისა და ცხელი ჰაერის ბული, რომელიც ყოველ სულდგულს მოსაბეზურით სიტყვით, უტყვეოდ ამ ქვეყნად სოცისტულ არად ეფირებოდა, მასხადამე, ტყე ბეგრის სიგეთის წყარო ყოფილა ეს რომ მართლაც ასეა, ამაში აღვივლად დაერწმუნდებით, თუ წარმოუდგენთ, რომ იგი; გარდა იმისა, რომ იძულება ძვირისა საშენ მასხადს, აწებრებებს წყლის შენსესისა და სახერხევიმს, იცავს ნიადაგს გადარეცხვისაგან, ასურეთაგან ჰაერს მტერისა და მარე არიებისაგან, ბუნების აძლევს გახურებულ სილამაზეს.

ამჯერად გესურს დავიხატო სურათი, თუ როგორ აწებრებებს ტყე წყლის რეჟიმს ნიადაგში, როგორ იცავს აღამიანთა წყაროს ღვართეფისაგან, წყაროებს, ნაკადულებსა და მდინარეებს კი დაშრობისაგან.

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით უნდა განვსაზღვროთ ორი გარემოება: პირველი, როდესაც საქმე გვაქვს ვაიკს ტყეებთან, მთებზე — მთის ტყეებთან. ვაიკის პირიბეებში ტყის დავითი თიხისებრი არცთუ მკაფიოდაა გამოსაზღვრული ძირითადად სე-მეცნარისაგან, ვაიკის ძლიერი სლართობით მდინარეების ნაპირების ჩამორეცხვისაგან დაეცემა და მდინარის ასლო-მასლო მდებარე ფართობებზე თოვლის დატვირთვების დამოძრავების, მისი დნობის, წვიმისა და თოვლის წყლის ართქლებით ნაწილობრივ მოწმარებებაში მდებარეობის მთის ტყეები კი, თუ ისინი მტე-

ატარებდა თეთრ თავგებზე. ერთ გალი-
ში მოთავსებული ჰყავდა თავები, რომ-
ელითაც კვებავდა ქიმიურად სუფთა
შაქრის, ცხიმისა და ცილის შემცველი
ხელოვნური რძით. მეორე გალიაში კი
იმავე რაოდენობის თავებს აძლევდა
ზუსტად იგივე საკვებს, მხოლოდ წყლის
მაგიერ იყვებდა ცოტა ძროხის რძეს.
მარილებს კი ორივე გალიაში ერთნა-
ირად სვავდა, ხან ერთს აძლევდა, ხან
— მეორეს. რამდენიმე დღის შემდეგ
B ლინინმა შეშინა, რომ თავებში,
რომლებიც რძის შემადგენელი ხელოვნ-
ური ნივთიერებით იკვებებოდნენ თან-
დათან დაუსტდნენ და რამდენიმე დღე-
ში დაიხოცნენ, მეორე გალიაში კი, სა-
დაც თანხები იმავე საკვებთან ერთად
ძროხის რძესაც იღებდნენ, მშვენიერად
გრძობოდნენ და იცოცხლნენ.

ამ ცდის შედეგად ლინინმა 1881
წელს გამოქვეყნა ნაშრომი, რომელშიც
წერდა: „ალბათ ასეთი ბუნებრივი
საკვები, როგორც რძე არის, ვარდა
უკვე ცნობილი ნივთიერებებისა (წყალი,
ცილა, ცხიმი), ნაწარმწყლები და მინე-
რალური მარილები) მცირე რაოდენო-
ბით შეიცავს კიდევ ისეთ უცნობ ნივ-
თიერებებს, რომლებიც აუცილებელია
სიცოცხლისათვის.“

მცენერებმა დაიწყეს კვლევა და იმ
დასკვნამდე მივიდნენ რომ ეს უცნობი,
სიცოცხლისათვის აუცილებელი ნივთი-
ერება იმ მცენარეული პროდუქტებია და
მცენარეში უნდა ვეძოთ, რადან ძრო-
ხა, რომელიც რძეს იძლევა, ძირითა-
დად მცენარეებით იკვებება. და მართ-
ლაც, 1912 წელს პოლონელმა ბიოქი-
მიკოსმა კ. ფუნკმა ბრინჯის ჭატოსაგან
მიიღო ნივთიერება თეთრი კრისტალე-
ბის სახით, რომელიც კუნთებით და-
ავადებულ მომაკვდავ ადამიანებს ჰჭურ-
ნავდა. კ. ფუნკმა ამ ნივთიერებას ვი-
ტამინი უწოდა (კვიპა* ლათინური სიტ-
ყვაა და ნიშნავს სიცოცხლეს). მალე
დადგინდნენ სხვა ვიტამინებიც. მაგალი-
თად, ნივთიერებას, რომლის სიმცირეც
ორგანიზმში იწვევს ზრდის შეჩერებას
და მხედველობის დაქვეითებას, ვიტა-
მინი A ეწოდება; ნივთიერებას, რომე-
ლიც ადამიანსა და ცხოველებს ჰჭურ-
ნავს სახსრების დაავადებისაგან და
სხვადასხვაგვარ კანის სნეულებისაგან —
ვიტამინი B (ბე). ნივთიერებას, რომე-
ლიც ადამიანს იცავს სკორბუტით (ცი-
ნგა) დაავადებისაგან — C (ცე) და
ა. შ. უკვე აღმოჩენილი და შესწავლი-

ლია ორომც მეტი ვიტამინი, რომ-
ლებსაც შეუძლიათ არა მარტო განკურ-
ნონ ადამიანი ამა თუ იმ დაავადე-
საგან, არამედ დაიცვან კიდევ ვიტა-
მინებზე ადამიანის ყოველდღიური მრ-
თხიერება ძალიან მცირე რაოდენო-
ბით განისაზღვრება — არა აუმტავლა
გრამის მეთოდს, შეთასდეს და შემა-
ლითნდეს. თუ ორგანიზმი ვიტამინების
ნორმალურ რაოდენობას შეიცავს, იგი
ადვილად ებრძვის ყოველგვარ ინფე-
ციურ დაავადებას: დაფტერისა, ქუნთ-
ურუას, წითელას, ყივანაყვლას, დი-
ზენტერიას, კოლიტას და სხვა. ტანის-
ტეხი, მფრინავები, მემანქანები, მაღა-
რიში მომსახურეები და სხვანი ნაკლებად
იღვლებიან და ადვილად იტანენ მძიმე
დაღვირვებას თუ მათი საკვები ყოველ-
დღიურად მდიდარია ვიტამინებით. თუ
ორგანიზმი სისტემატურად ვიტამინ-
ით მდიდარ პროდუქტებს იღებს, იგი
ადვილად სძლებს, როგორც ფიზიკურ,
ასევე გონებრივ შრომას. მაგრამ შე-
დგება იქნებოდა გვეფიქრა, რომ ვი-
ტამინებს მხოლოდ სამკურნალო მნიშ-
ვნელობა აქვთ. პირველ რიგში ისინი
კვების ისეთივე აუცილებელი ელემენ-
ტებია, როგორც ცილები, ცხიმები, ნახ-
მირწყლები და მინერალური მარილები.
უფრო მეტიც, ვიტამინები ხელს
წყოფიერ ორგანიზმში სხვა სასარგებლო
ნივთიერებების დაგროვებას და აწესრი-
გებენ ნივთიერებათა ცვლას.

ვიტამინებით მდიდარია ბოსტნეული:
ტყეფილი, კარტოფილი, კომპოსტი,
ჭარხალი; მწვანელი: ოხრაშობი, კამა,
ქინძი, რეპანი, ნიახური და სხვ. ხალი
(განსაკუთრებით ყვითელნაყოფა), მხა-
ლელი და ა. შ მათი სისტემატური
მიღება უზრუნველყოფს ადამიანის ჯან-
მრთელობას, შრომის უნარიანობას...

ჩვენ თუ ისე მოვაწესრიგებთ კვებას,
რომ ყოველდღიურად საკვებ რაციონში
შევიტანოთ, მაგალითად, ტყეფილი
20-30 გრამს, კარტოფილს ან კომპო-
სტოს 40-60 გრამს, რომელიმე მწვანელს,
მივიღებთ 100-200 გრამს ხილს, სრუ-
ლიად დასდევული ვიტამინები ვიტამინ-
ების უკმარისობისაგან, ბავშვები ნორ-
მალურად გაიზრდებიან, გაქნება კარგი
მესსიერება, სისხლისი და შრომის უნარ-
იანობა.

მცენარეულ ნაყოფს კიდევ ერთი შე-
სანიშნავი თვისება აქვს — ელვინარუ-
ლი დაზნადების შემდგომ მათში ვი-
ტამინების შემცველობა თითქმის არ
კლებულობს. ამიტომ, ხილის წვენიც,
საკილის ნახარში, კომპოსტისა და ჭარ-
ხლის მწინილი, ჯონჯოლი სახეობა და
მცენარეული ზეთით შეზავებული, კა-
რაქსნული შავი პური, განსაკუთრ-

ბით თუ ის ჭევაისა იქნება, საკვები
ვიტამინოვანი სასურველი ნივთიერება
რი კვების რაციონში. ასეთ საკვებ-
მას სისტემატურად შეიძლება, შე-
ვლია დაიცვავეს დადღობისაგან.
ვიტებული აზრებისაგან, შეუძლებელი
გან, გავიერეშოთ სისტემატურად
სხვა ან, რამ მჭირს მოსიყვრება
მეგობარი ვეგები ნიშნ რაციონისა
„მარხავი ჩვეულებისმებრ ბიზნეს-
ბანაკს გავყვი სასაფსულოდ. რა სა-
ათისა და ჩვეების ბავშვები ამ მ-
დაც იქვე ეყვანა მახარება თვისი ბავ-
ური სისხლისით. თავისუფალი ქვე-
სიკლეთი. განსაკუთრებით ამ თვისე-
ბით გამოირჩეოდა 10 წლის მიშა. ი-
ყველაზე მარად დაირბია, კისტი-
და, ჰქონდა შესანიშნავი მხედველობა
ყველაზე უკეთეს ცნობად შორიდან მ-
მაგალი მანქანის ნომრებს და სხვ. წყ-
ლადარ გაპირებდი ბანაკში წასვლას, მა-
გრამ ბავშვების სიყვარულმა ისევ იქა
გამწია. თითქმის ყველანი შარხმადე-
ბი იყვნენ. ყველაზე გვიან მიშა ჩამე-
ვიდა. მოწყვეტილი, უხასისო მტყე-
მობდარობა კი ეწარებოდა... შეუძლია
დავიწყებ დაკვირვებას, გამოიხიზა. ა-
მირიკვა, რომ მიშას მთელი ზამთრის
განამოხრებოდა ერთხელად არ უშბია მ-
ვი პური, თუმცე სულ ორსიბოლას და
ნამეტყვებს მირითმედა. საჭმელი თ-
მყვანისი დიანახავდა სათითად ამო-
რფუდა ან რი კერის სულაც არ ჰგა-
ხილას მაინც და მაინც არ ტანჯო-
და, უფრო კამფეტები მოსწონდა. ბანაკ-
ში მიშას მამინე შეუყვარული კვების
რეჟიმი: ყოველდღიურად დღეობის
ერთ ჭიქა რძეს და ატანდა კარაქს-
მულ შავ შერას, სადილად ახალი ხა-
ვითა და მწვანელით შეზავებული ბოს-
ტნელის წვენიანს ჰგადა. ერთ ჭიქა-
ს უკვე ისე შეეყვია კვების სარ რეჟიმს,
რომ სორცელს თვითონ შემოუწყობდა
გახვილ ტყეფილს, ჭარხლს, კომ-
ბოსტოს, ზედ არავანსაც მოსახსნა-
ბლმოდ მწვანელსა და ახალ ხაქვს
აყრიდა. თან გაიხასოდა: „რა გებრ-
ელია ვიტამინები!“

ზაფხულის ჩიწურულისთვის მიშას
დაუბრუნდა ჩვეულებრივი სისხლის-
მხიარულება და რაც მთავარია, მხედ-
ველობა. ის ისევ ყველაზე უკეთ არ-
და შორიდან მომავალი მანქანის ნომ-
რებს“.

აი, რა ყოფილა ვიტამინები, რამდენი
სიტყვით შეუძლიათ მოუტანონ ადამი-
ანს. მაშ ყვეფურთხოლოდ მათ საკუ-
ნოს — მცენარეს, ნუ გავგულავთ, ნუ
დავავნიებთ!

შეჯიბვის

კლუბს ხელმძღვანელობს
შოთა იფაჩიძე

შეჯიბვა ცენტრში დარჩენილ მატყავი

ქვე კიდევ ლემენდარული პაულ მორიესი (ახალი ორლეანი, 1837-1884), პარტიები საფუძვლად ედო:

1. ფუფრათა რაც შეიძლება ჩქარი განვითარება და როკი;
2. ცენტრის დაპყრობა;
3. თამაშის ვართულუბა და ამ მიზნით ხაზების გასხნა. თავიერი სამი პრინციპით მოვლად სავსებით დაფუყვება ღია პარტიის აგების პრობლემა. ღიას ჩვენ ვუწოდებთ ისეთ მდგომარეობას, სადაც უკვე გავიკვლია რამდენიმე ცენტრალური პაოკი (ცენტრში იგულისხმება d4, d5, e4 და e5 უჯრები). ცენტრალურ უჯრებს კი ყველაზე მეტი ღირებულება აქვს, რადგან აქედან ფიგურებისათვის მისაწვდომია უჯრათა მაქსიმალური რიცხვი). აღვნიშნავთ, რომ ღია ხაზების მნიშვნელობა ცნობილი იყო ძველი ისტატებისათვისაც, მაგრამ მორიემ დადგინა, რომ ხაზების გასხნა ხელსაყრელია უკეთ განვითარებული მხარისათვის (იხ. პარტია № 2 სტურუა-დანა, „პიონერი“ № 1 1974 წ.). განვითარებაში ჩამორჩენილმა მხარემ, ცხადია, ხელი უნდა შეუშუალოს ხაზების გასხნას.

ღია პოზიციაში მეფის მდგომარეობა ცენტრში ზემოქმედით სახიფათოა. მაგად ამისა, გამოთიწულია ეტლები და მათი ბრძოლაში შემოყვანა მეტად ძნელი ხდება. მაგრამ ცენტრის ყოველთვის ღია როლით, ასეთ შემთხვევაში უნდა ვისწრაფოდეთ თამაშის გასხნისათვის და რაც შეიძლება დიდხანს დავტოვოთ მოწინააღმდეგის მეფე ცენტრში.

თუ რომელიმე მხარე არღვევს ერთ-ერთ ძირითად პრინციპს, პარტია ჩვეულებრივ ჩქარა მთავრდება. თავდაპირველად გნახათ პარტია, რომელშიც შავები ახორციელებენ ზემოაღნიშნულ ზოგად პრინციპებს მსხვერპლის გაუღებლად.

პარტია № 6
კუს დებიუტი
3 ანოცერი, 1902 წ.

ერთორთული თამაშის სენსი (დაფაზე დაუხედავად! 21 პარტია).
თეთრები: გ. პილსბერი
შავები: გ. ნეიმანი

1. e4 e5 2. კე4 მფ3 3. ლე2
e4 პაოკის რამდენადმე უჩვეულო დაცვის მიზანია მოამზადოს e3 და d4 სვლებით ცენტრის დაპყრობა, მაგრამ ამ გეგმის განხორციელება არცთუ ადვილია.

3. . . . კენ 4. e3 0-0!
ეს აღრეული როკი ითვალისწინებს ლაზიერის პოზიციას e2 ზე.

5. f4
ძალიან ძლიერად გამოიყურება. მგალთაოდ თუ 5. . . +f, მაშინ 6. d4 და კე4. თეთრები იბირობენ ცენტრს და ეღებობენ დიახას ეტლისათვის. მაგრამ ამ გეგმის შავები უბრისპირებენ გეგმას, რომელიც ეფუძვნება თეთრი მეფისა და ლაზიერის ცუდი პოზიციის (ერთ ვერტიკალზე დგომა) გამოყენებას. ამისათვის აუცილებელია „e“ ხაზის გახსნა, რისაც შავები აკეთებენ შემდეგი სვლით.

5. . . . d5! 6. e:d
ძიფულბითია, რადგან 6. მე მე: e4 7. d4 ლე4+ 8. გე3 მფ3 9 ლf2 ლე4+ ან 7. მფ3 მფ2 6. . . e:f
შავებმა სწრაფად განახორციელეს თავისი გეგმა. ასლი მუჭარა e:d.

7. ლf3
მართალია, თეთრი მეფის ღია მდგომარეობა ცენტრში არასახარბილოა, მაგრამ შავებისათვის გადამწყვეტილ უპირატესობის მოპოვება არც ისე ადვილია. ლოდინის ტაქტიკა მათ არაფერს კარგს არ მოუტანს, რადგან თეთრები ითამაშებენ d4, რითაც განამტკიცებენ თავის პოზიციას და მოიგებენ f4

პაოკს. შავები პოულბოენ მოშეგებენ ან გავრძელებას.

7. . . . კ: g1!

ასეთი სვლები მეტად ძნელი საპოვნია, რადგან განვითარებული ფიგურა იცვლება განუვითარებელი. მაგრამ ამ კონკრეტულ ვითარებაში ეს გამართლებულია შუგდები მოსახრებებით: გ1 მხედარს შეუძლია მონაწილეობა მივლ მეფის დაცვაში (თუ ერთხამად 7. ემ3+ +8. მე2) და d4 სვლით e5 კუ იდგენებოდა ძლიერი პოზიციიდან.

8. ე: g1 ემ3+

ახლა ამ ქიშე დიდი ძალა აქვს.

9. მფ1 მფ4 10. ლ: f4 ემ5

11. კd3 გ5. თეთრები დანებდნენ: თვალში საცემია თუ. როგორ

სწრაფად წააგეს თეთრებმა, მიუხედავად იმისა, რომ მათ არ გავკეთებიათ არც ერთი უხეში შეცდომა!

ქვემოთმოყვანილი პოზიცია შეიქმნა თბილისის ლენინის რაიონის ნორჩ მოქალაქეთა კლუბის „ნაეპდულის“ და უნივერსიტეტის მე-2 გუნდის ამხანაგური მატჩის დროს (1964 წ.). თეთრბით თამაშის VI-კლასული II თანრიგისანი (ამჟამად რესპუბლიკის ერთ-ერთი უძლიერესი ისტატობის კანდიდატი) მერაბ ძნელაძე.

ღიაზარაა

თეთრების არმია მთლიანად მოზილიზირებულია, მაშინ, როდესაც შავები საგრძნობლად ჩამორჩნენ განვითარებაში. საერთოდ, განვითარებაში უპირატესობა დროებითია და ამიტომ მოითხოვს განსაკუთრებულ ენერგიულ მოქმედებას. კარგად არის ნათქვამი: „სკნედი რკინა, სანამ ცხელია“. თეთრები არ ებრძვიან მსხვერპლს და ხსნიან ხაზებს. თანაც სპობენ შავების ყველაზე აქტიურ ფეკურას.

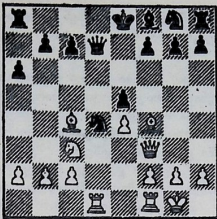
1. ე: d4! ed(თუ 1. . . . ლ: d4 2. კ: f7+)

2. მფ5 ემ3 3. e5! ენ 4. e6! ეე

5. ეე1 მფმ6 6. მე3!

ნორჩი მოქალაქე შესაწურთ თანამიმდევრობასა და გონებაშიხვილობას ავლიებს.

6. . . . d:e 7. კ: e6 ლმ8 (თუ

პიონიკა № 8.

თერთები: მფგ1, ლდ1, ემ3, ელ, კბ1, ხ6, მფ3, 5:ა3, ხ4, გ2, ხ2(12); შაგები: მფე8, ლმ8, ემ8 ხ8, კმ7, წ6, მხ5 კ:ა4, ხ7, დ5, ე6, გ6, ხ7(13).

1. ე:მ1 მ:ვ3 2. ლმ3 მ:დ5? რის შემდეგ თერთებმა სწრაფად დააშა მათეს შაგების მეფე. როგორ? „პიონიკის“ № 8-ში გამოქვეყნებული „ლილის ლიგინის“ ამოხსნა:

3. სვლაში: 1. ე:ვ3 კ:ვ3 2. მ:ვ3 და 3გ4 X
4. სვლაში: ხ:გ კ:ვ3 2. ეგ4 კგ5
3. ეს4 + კ:ხ4 4გ4 X
5. სვლაში: 1. ეხ7! კ:ვ3 2. ეხ1 კ:ვ3 3. ეხ1+კ:ხ4 4. ეხ2 გ:ხ5 გ4 X ან 1. . . . კ:გ1 2. ეხ1 კ:ხ2 3. ელ1 მფხ4 4. მფვ6 და 5. ეე4 X
- 6 სვლაში: 1. მ:ვ3 კ:ელ (სხვა შემთხვევაში 2ლ:გ) ..

2. მ:ელ მფხ4 3. ხ:ვ3 მფვ6 4. მფვ6 მფხ4
5. მ:ვ4 ხ5 6. მფვ X

კორჩო — სასესიო პარტია და ლილის ლეგედა სწორად ამოხსნეს: ე. და მ. კუროსიანი, ლეგედა, ზ. შელიაშ, გ. ზომერეკა, ა. თაყაიშვილი, ბ. გორიზიანი, თ. ებანოძე, კ. კობახიძე (თბილისი), ს. თოთლაძე (ქუთაისის რ-ნი, სოფ. ჭვანჭავაძე), თ. ბაქაძე (მგვირგვინის რ-ნი, სოფ. ნახუნია), მ. მუკელაშვილი (ახმეტის რ-ნი სოფ. მახინი), ე. მარტიაშვილი (თიანეთი), ს. გურჯინიძე (რუსთავი), თბილისელმა ი. კუროსიანი და მცხეთის რ-ნის სოფ. მისაქველს მკვიდრმა ქ. ბეკუშვილმა სწორ ამოხსნა თან ერთად ლილის ლეგედის მკვიდრმა შამაშო მიაგნეს ახალ ხანგრძლივ გაქაქულებას. აი ისიც:

1. მ:ვ3 კ:ელ 2. მ:ელ მფხ4 3. ხ:ვ3 მფვ6 4. მფვ6 (ლილიდან): 4. მ:ვ3 მფხ4 5. მ:ვ4 ხ5 6. მფვ X მფხ4 5. მფვ6 ხ5. 6 მფვ X.

7. . . . ლმ6, მ:მინ მლგ4! მოუტბერიელები მეტრებთ.
8. ლმ5 + შაგები დანებდნენ. მშენიერი პარტიაა, რომელშიც ნორჩმა მოკლარაიქმ გამოამყდღაინ საკუარაკო პრინციპებ ის ღრმა ცოდნა.
გინეგვრძობთ რა ჩვენ თემაზე საუბარს, გთავაზობთ პარტიის ფინალს, რომელიც გათამაშდა უკრაინის 1950 წ. ჩემპიონატში.

ნვეულა ბისკვიტის გომისაბა

ბასალა

5 ცალი კვერტის, 5 სუფრის კოჭი შაქრის ფუნჯილი, 4 სუფრის კოჭი ფევილი, 100 გრამი ხილდალა. დანის წვერიით ეანოლა.

მომზადების წესი

კვერტის ცილა გაოქვივეთ გაოქვრებამდე, მოუმატეთ შაქრის ფუნჯილი და თქვივეთ 10 წუთი, შემდეგ დაუმატეთ კვერტის გული საითიოდ და ურეთ ერთი მიწართულდებით 10-15 წუთი; მოუმატეთ ფევილი. მოურეთო ფრთხილად. დაახლო წინასწარ ეამობარ და ცხიმწასულ გუნჯურის ეალიბზე (ცოში დაბა-

ლოებით 2 სმ სისქის უნდა იყოს) და შედელი გამოსაცხობად დაბალ ცეცხლზე 10-15 წუთით.

გამომცხვარი ბისკვიტი გაღმოიღეთ ჭვეთ ტალღზე; წაცხეთ ხილდალა და დაბევიეთ შემდეგ ახვე მოათავსეთ ეალიბზე, დაეარეთ შაქრის პუღრა და 5 წუთით შედელი გაჭურაში გამოიღეთ. ვააცივეთ და დაქვრით სასურველ ნაჭრებად.

თარიღე წიგნები რომ აღარ დაცურდებ, თაროს ჰერჯონის ორი თხელი წილი ენდა დაწვებო.

წერლი-წვრილი ნაწილები რომ იოლად შეადგულო სარწილავს გამაღვიდებთ შუმა მიაშავრე.

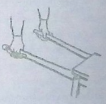
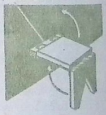
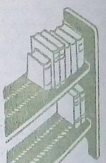
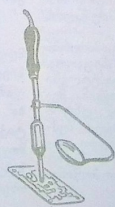
ხწელი ადვილებს გაწენდა-გამოგვისას იტაკის ეატრის ტარზე ჯიბის ნათურა მიაშავრე.
ასეთი ასაკეცი სკამი დე-

რედაქში თუ სამწარეული ში ადგალს მცირეს დააკავებუბ და მარქვე მოსამბარისი იქნება.

თერმოსს კორბის ხაცობა არ მოქვება თუ ხაცობას და ხუფს შორის პლასტმასის ხაცობს დაუტენე.

თუ ურეკას ან ჩეოს ორივე ტარზე კარის ხანჯღურს მიაქედებ, ხელის გულებს არ დაიზიანებ და ტარეც მარქველ ეეჭება მოქვეული ხელში.

ეეღლის შეღებვისას ფუნქი ზეილიან კვეშით ჩამოუხეი და ეეღელს წილები არ დაჩანდება.

ქვის პირობებშია

ამს წინათ ღონღონში შედგა ვიოლინოს ხელოსანთა საერთაშორისო კრებობა, სადაც განიხილეს ცხენის ძის ნაკლებობის პრობლემა. საქმე ის არის, რომ ქაზანზე გასაქმიად ძირითადად საზღვაოაშორიული ცხენის ძუს ხმარობენ, მაგრამ ამ ბოლო დროს სამხრეთ ამერიკაში ზოგადდემისი შედეგად ბევრი ცხენი დაიხოდა და ძის ესეიერითარად გაძვირდა.

ყველაზე აბატარა...

ყველაზე დიდი თევზი ვეშაპისებრი წვიგნია. მისი სიგრძე ოც მეტრამდე აღწევს; ყველაზე პატარა თევზი კი სულ რაღაც აჯი მლმომეტრი სიგრძისაა. ამ თევზს პან-დჯა პიგმეოს ეძახიან.

არჩილი წაბლი მანან აშოვიდა

ინგლისის სამედიცინო უფროსი „ლანცეტში“ გამოქვეყნდა გამაფრთხილებელი წერილი. დიდი ბრიტანეთის მთავარი სამედიცინო საბჭოს წევრი წერს, რომ მან მოახდინა დაკვირვებები 85 სანაღმურელ ქალზე, რომლებიც მხოლოდ და მხოლოდ ადულტზე წყალს სვამდნენ. გამოიკრია, რომ არბილი წყალი ცალიტობი მანვე უფროა, ვიდრე მედიკოსებს ეგონათ: იგი აკმატრო ძვლების საერთო წონას აწილებს, არამედ ავადებს გულს, ავიწროებს ტვინის სისხლძარღვებს.

კომუნისტი ასპირინის წინააღმდეგ?

გაცივების დროს სიცხის დასწევად ექიმთა ავადმყოფთა ურჩივს ხოლმე, ასპირინი მიიღო და რაც შეიძლება ბევრი დღეები მარტო ცხელი ჩაიო. რამდენად გამართლებულია ეს ტრადიცია მეცნიერული თვალსაზრისით?

ამ კითხვზე უარყოფითი პასუხს იძლე-

ვია ინგლისელი ფარმაკოლოგები ა. მილტონი და მ. დასკომბი. მათი აზრით, ასპირინი მართლაც დასლა სწევს ტემპერატურას, კოფეინი კი, რომელსაც შეიცავს ჩაი, პირქითი — სიცხეს უწყვეს ავადმყოფს და ასპირინის გამოხანასადებელ მოქმედებას აქარწყლებს.

ამ მიზთების დასამტკიცებლად ჩატებულია მეცნიერებმა შემდეგი ცდა სახატარეს: ცხოველთა ორ ჯგუფს სიცხის ამწევი წაბლის — ენდოტოქსინის ნუბსები გავსეთეს, ოდნე ერთ ჯგუფს — სუფთა ენდოტოქსინისა, მეორეს კი — კოფეინურტრეული. ამ ცხოველებს, რომლებმაც კომბინირებული წაბლი მიიღეს, სიცხე უფრო აღუჩა, ვიდრე მათ, რომელთაც სუფთა ენდოტოქსინი გავსეთეს. შემდეგ საცდელი ცხოველების განკურნებას შეუდგნენ. ერთ-ერთულად ასპირინითა და კოფეინის მსურნალობის „პრობების“ ტემპერატურა მყარია გახდა. მაგრამ როცა მართკ ასპირინის მიღება დაიწყეს, სიცხეც თანდათან დაიკლო. სწავლულებმა მსგავსი ექსპერიმენტი მხოლოდ სტუდენტებზეც გამოიკრეს. შედეგი იგივე იყო.

ტარომაშის უახლო აბრ ნინეზინი

ტარომაშის

ფარულბონ, რომ 2000 წლისათვის დედამიწაზე პირველყოფილი ტროპიკული ტუტების მხოლოდ ნახევარია იქნება შემორჩენილი. აფრიკაში ტროპიკული ტუტების ფარობა ახემად უკვე 84 პროცენტით არის შემცირებული. ამასთან, ტუტებს განთავისუფლებული მიწა სოფლის მეურნეობისათვის სრულიად გამოუსდებელი აღმოჩნდა — ორი-სამი წლის დამოშვების შემდეგ შთლიანად იფიტება და მოსავალს არ იძლევა. მართკ არაიხი 80 მილიონი შეჭტავი მიწაა ახე მიტოვებული. ნიადაგის ეროვნია, დამწარალი მდინარეები პირდაპირი შედეგია ტუტების განადგობისა. მაგრამ ეს ყველაფერი როდია. მეტეოროლოგები ამტკიცებენ, რომ ტუტეთა ფარობის შემცირების გამო, ტროპიკებში მავ უფრო მშრალი გახდება და, შესასადებლ, ტროპიკებში უახლო აბრ ნინეზინი ტროპიკები.

არინბანნი და ბრანონიბანნი

მსოფლიოს თითქმის ყველა ქვეყანაში აქრადულული თევზის ბერა წყაბის დინამიტის აფეთქებით. მაგრამ ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაში კვლავ იყენებენ ამ ბარბაროსულ ხერხს. ძველეს თუ არა ინსტრუქტორს იმის დამტკიცება, რომ მის მიერ ჩამორთმული თევზი დინამიტის აფეთქების მსხვედრითაა თურმე, დინამიტის გამოხანადგენებლად საქმარისია, მთელი ნადავლიდან ერთ-ერთ თევზს ჩრტგენული სურათი გადაუღონ — აფეთქებით დახოცილი თევზებს ძალზე დაზიანებული აქვთ საცურაო ბუბლი.

საინფორმაციო ისოდე

ტ უ რ ა კ ო

ფინ მთიების, რამდენსაირი ფინენული ბინადრობის დედანიოაზე, ზოგია ძალზე პატარაა და წონით ორ გრამს მლიეს აღწევს, ზოგით კი უზარმაზარია და ოთხმოც კილოგრამაზე მეტს იწონის. ჩიტებს შორის ყველაზე პატარაა კოლიბრი, რომელიც ამერიკაშია გავრცელებული; ყველაზე დიდი — აფრიკელი სირაქლედაა.

ფრინველები მრავალსაირად არიან შეფერადებული: ზოგია წითელი ფერისა, ზოგია — მწვანე, ყვითელი, ლურჯი, ზოგია კი ხალისასავითაა. აჭრელებულ-მოხატული.

ერთ-ერთი საინტერესო ტუფერთობის ფრინველი „სურეკო, რომელიც აფრიკის ულანს ტუტებში ცხოვრობს. მისი ფრთების ბოლოები ხასხასა წითელი ფერისაა, შუა ნაწილი — მუქი ლურჯი, დასაწყისი კი — მუქი მწვანე. ზურგი ლურჯი აქვს, კისერი და ქიჩორი — წითელი, ყელი და მკერდი — წიგნოსფერი, ასეთივე ფერისაა ბოლოც. თვალბის ორგულე წითელი არაა აქვს შემოკლებული. სისკატიც ყვითელია. ტურეკო ტროპიკული ტუტების დამამშვენებელი ფროთისანთავანია!

ტურეკო მთელი დღის განმავლობაში მოუწყვერად დაბტის ტრტიდან ტრტზე, ხიდან ხეზე, უკანაურად ბურტყუნებდა, მიწაზე იშვიითად ჩამოიღის და არც დიდ მანძილზე დაფრინავს. ჩრდილოთ იმალბდა, არც წვიმის მოყვარულია. — წვიმაში ისე გულდება, რომ ფრენა აღარ შეუძლია... ამასთანავე წვიმის დროს წურწურებით ჩამოვლის წითლად შეღებილი წყალი, კარგავს წითელ ფერს და ლურჯდება, მაგრამ როგორც კი გამოიღარებებს და ბუბული გაუშვრება, კვლავ ხასხასა წითელი ფერი დაუბრუნდება. ტურეკოს ბუბული ფერის მანძილად კარგავს, თუ მას ხელით დაჭრესტ.

როგორც ჩანს ბუბულის ფერის ცვლა ნეგულად სისტემის გალობისგანმასთანაა დაკავშირებული. ფერის ასეთი ცვლა, გარდა ტურეკისა, ახე ერთ ფრინველს არ ახასიათებს.

სპორტი

განთავსება თანავართობისათვის

არ გეგონოს, რომ აქ მოცემული ვარჯიშები მარტო სხანლისო, განართობი სხანათისა იყოს, არა, მათი აღვისება გამოვიმუშავებებს მოძრაობის კორინდიაციას, მოქნილობას, „განსნის სხან

სრებს“, სიცოცხლესა და მხნეობას მოგანიჭებს.

1. კედელზე მკერდის სიმაღლეზე ქაღალდი გააყარი, შემდეგ ფანქარით ხელში შეუახლოვდი და ერთ ნაბიჯზე დადგე, იატაკზე ფეხის წვერით წრე აკეთე და ერთდროულად სცადე ქაღალდე შენი ინიციალების დაშვრა. ახლა ასეთივე ვარჯიში გააკეთე მარცხენა ფეხით.

2. აიღე ნახევარი მეტრის სიმაღლის ჭოხი, დადგი ვერტიკალურად და ხელის გული დააბერი, უცებ ხელი უშვი და შედეგად ვარსკვლავი ფეხი გადატარე.

3. საწყისი მოძრაობა ისეთივეა, როგორც მეორე ვარჯიშის დროს. ჭოხს ხელი უშვი და მან გრადუსით შემოტრიალდი, ისე რომ ჭოხმა წაქ-

ცევა ვერ მოასწროს. გაიმეორე რამდენიმეჯერ, ხან მარცხნივ შემოტრიალდი, ხან მარჯვნივ.

4. სკამზე დაქეი. სცადე ფეხები მოხარო და ხელები დაუხარებლად სკამზე შემოადგა. ჩაუშვი და ისევ გაიმეორე.

5. სკამზე დაქეი. ერთი ფეხი მოხარე და მეორეზე შემოიდგი, ახლა ხან ერთი ხელით, ხან მეორეთი იატაკს შეეხე. თუ ეს გაკავადვილებია, მაშინ, გართულე — იატაკს ხელისგულთი შეეხე.

ს ა კ ი ე გ ე ლ ი

საკავშირო ალკ XVII ყრილობის განაწესი საქმეთა კავშირის ნორჩი პიონერების სამე...

კომპანიმ 8. — ტუყაფი (შოხობობ)	1
სმრბინი 8. — მეორინეველობის გიგანტი — (ნარკვივი)	4
ჩხმბინი 8. — ძველ ნაკობარზე (ლეხი)	11
ნმთამი 8. — დიდი კუშინი (წერილი)	12
რანმირბან მირბან — მოვალეობა (ლეხი, თარგმანი გ. ძნე-ლახისა)	16

ბიკი — (ნორკ კორესპონდენტო ტურნალი)	16
ბუნხუბნ 5. — Sapienti sat.. (ფუნტასტატიკური მოხობობა) (რ.ლ.მ.მ.)	24
ბუნებობი კარი	28
მხედრონი	27
გამოგადგები	38
ქალოსწერი სარკე	31
სპორტი	32

გარეკანის პირველ და მეორე გვერდზე: „ნატურმოტი“. ეკა ხო მერიკი, 8 წლის; „სანსრაფო დანბარების ნახენა მოვალა“. ნოლარ კობალაძე, 11 წლის; „ნახარში“. შიშიკო მკავალდო მწილი, 12 წლის; „წითელქადა“. სალომე გორგაძე, 9 წლის; „ალდუში“. დათო ხარბაძე, 12 წლის; „სხილოები“. გივი ნონიკაშვილი, 9 წლის, I განხვრდობა-

ვებული სკოლა: „მედუ ლკეი ბი“. მარინე ცოხია, 12 წლის; „ვლვაჟე“. პაპა წიკლაური, 8 წლის; „მწყეხნი“. გიგაქია, 9 წლის; „სტეპანე“, ქუთოშილი. ყველა ამ მოყვანილი ნახტი გამოდენილია ბავშვთა რესპუბლიკურ მუდმივ სამხატვრო გალერეაში.

მთავარი რედაქტორი ბავშვლია ზვიდი.
სარედაქციო კოლეგია: სმბრო კლდიაშვილი, შოხმან ლეხანიძე, ჟურბან ლომიძე, ჟურბან ლეშაშვილი (პ/მ), მდივანი), მარკიზანი, გირკბი დლიბაძე, ნოლარ ზამბანძე, ჟურბან ბუმბუხიძე, გივიუ ფოცხიშვილი (მხატვარი-რედაქტორი). ლეშან ჩიძვანია.

გვენი მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ. 30 14, ტელეფონები: რედაქტორის — 93-07-05 93-31-31 აქცია, მდივანის 93-07-08 93-53-05 გადგეცის რედაქტორის — 93-07-02 93-97-01

საქმეცესის გამოქვეყნების სტამბა თბილისი ლენინის ქ. 14. „ПИОНЕРИ“, ნა გრუინკონ ყაზე. Издательство ЦК КП Грузии Типография „ყა-ვა“ ЦК КП Грузии. თბილისი, ყა. ლენინი № 14. გადგეცა ასაწყოხალ 16/IV-74 წ. ხელმოწერილია დასხებულდ 27/V-74 წ. ქალისის ფორბატი 60X60წ. ფონკური ნახებლი ფურტილი 4. სააღრეცეხო-საგამოქვეყნლო თახბი 4,19 ლა. № 1486 ტირ. 138.000. ყე 01760.

ფახი 20 კაბეტი

რედაქციოში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. თბილისში მუდმივზე ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცნობებათ.

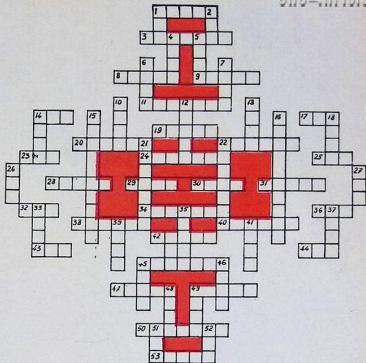

პ რ ო ს ტ ო რ დ ი

თარაზულად: 1. ქალაქი კორეში; 3. ქალაქი ინდოეთის ჩრ. დასავლეთ ნაწილში; 4. „უნგრული რახოლიის“ ავტორი; 9. რიცხვითი სახელი; 11. გემთმშენებლობის ცენტრი ჯდრ.ში; 14. ძველბუნი ფრანგული სივრცის სახომი; 17. შინაური ცხოველი; 19. ბულგარეთის ქალაქი — კურორტი შავ ზღვაზე; 24. სხის გადასაყვანი საშუალება; 25. ზნა; 28. ქალაქი აფრიკაში, მდ. თითი ნილოსის კრთვით შენაკადზე; 24. ფრანგი ფიზიკოსი; 25. სამეთაო ცირკის გამომჩინილი მსახიობი; 28. რუსი საბავშვო მწერალი; 29. შვიი მეტალურგიის ინდუსტრია; 30. გერმანული ფაზიკოსი; 31. დროის განმსაზღვრელი ხელსაწყო; 32. ბერის აღმშენებელი წარმომადგილი; 31. ელექტრული მაქინის ნაწილი; 34. წონის ძველი ერთეული; 38. დენის ძალის ერთეული; 40. ქიმიური ნაერთი; 42. მსოფთაველი შეიარაღებული

ცხენოსანი ძველ რუსეთში; 43. სახლის წინ მდებარე ტერიტორია; 44. ქალაქი დასავლეთ საქართველოში; 45. „ვეფხისტყაოსნის“ გმირი; 47. უარყოფითი თვისება; ანუ? 49. კურორტი შავ ზღვაზე; 50. იარა, ანუ; 53. ტყვია-წამლის სახეურელი;

შვეულად: 1. რისიმე ნაშთივლი; 2. ტროიკული მცენარე, რომელსაც იყენებენ საღებავის დასამზადებლად; 3. ცხოველის სხეულის ნაწილი; 5. ქალის სახელი; 6. ვიარაგის ვარეშობა; 7. ჭურჭელი; 10. ხის ბულოსანი, ანუ? 12. სასწავლო ინვენტარი; 13. მიწის დასამუშავებელი იარაღი; 14. სამუთოთა კავშირის ერთ-ერთი უდიდესი მდინარე; 15. ქიმიური ელემენტი; 16. მექანიკის ნაწილი; 18. განთიადი, ანუ? 21. შინაგანი ბიძგი, რაც იწვევს რაიმე მოქმედების შესრულებას; 22. ნივთიერების კონცენტრაციის

თავისთავადი გათანაბრება; 26. წვადი ვაჭები ან ორთქლი, ანუ?... 27. ჩენის ვალეტუკის უვლოზე დიდი ვარსკვლავი; 28. ქალაქი საბერძნეთში; 29. სარბილი, გავრცარებული, ანუ?... 37. სემის ორგანო; 39. ვულკანი სიცილიაზე; 41. კუნძული მაღვის არქიპელაგზე; 46. ღვინის სათავი ჭურჭელი; 48. უცნობი სი-

ლილის აღმშენებელი მთეპატეკაში; 48. მცენარე; 49. საქართველოს ერთ-ერთი ძალაღობილი რაიონი; 51. კავშირი; 52. ხილი.

ლაზარა ნიკოლაივილი, ქედის რაიონის, ძახუნცეთის სკოლა-ინტერნატის IX კლასის მოსწავლე.

ბამოცანები

1. თითქოს ფუნჯით ბუნებას სულ ჩემს ტანზე ეწეროს. მაღალ ხესთან დავდგები, წელზე მშვედვა კენწერო.
2. ყველაფერი იღვრება ჩემი მოხელის დასტავებზე. ფანჯრებს გააქვთ ლაქა-ლუწი, ღრკა-ღრუკი სახურავზე.
3. თიხის გიღელს მემახიან, ცეცხლში დამწვარ-დადაგულს, ლბინს ვიარდები არ ნახულს. შალაბ შუაზაბი.

ბამოცანები

1. თუ მარტო არის მშვიდა ხესთან მისული გუფუნებს ქირურტი ვარო უმტაკებ პულ-მუცელს ვადმოუბრუნეს.
2. არც წონა ახლავს არც ზომა ნივთად არავის არავა ყველაფრის სატარებელი სავალდებულო პარკია. გიორგი მარცვალაშვილი

პ რ ო ს ტ ო რ დ ი

შვეულად: 1. კლი; 2. გიარა; 3. მარა; 4. კლი; 7. მარა; 8. ამპარი; 9. გნოლი; 13. „საბარლონი“; 14. კოპრნიკი; 16. ნექტარი; 17. იშპალი 22. უგანდა; 23. გვინა; 25. აგური; 28. ირანი; 29. ისარი; 33. ნეი; 34. უსა.

თარაზულად: 5. სირია; 6. მადლი; 10. პაი; 11. პარამტერი; 12. ინი; 15. კაკაი; 18. ფოილო; 19. ტერპიზი; 20. ლა-

ფეტი; 21. ნატურა; 24. ორაველი; 26. ლინი; 27. ლკაი; 30. შოი; 31. ოროლოქი; 32. არი; 35. ნეიზი; 36. თრუსო.

ფრთხილად! სახნის დამბით ვითარებოთ... თიხი სამუთებდი რომ დარჩეს უნდა მოაცილოთ აქ გაღაზავული თიხი ღერი.

შარადები
1. მისი; 2. სიგელინი.

